Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

№ 35 (600) ГОД XII 27 ЖНІЎНЯ 1967 г. ЦАНА 60 гр.

Алесь Ставер

СЛЕД ВАЙНЫ

Наводдаль ад хаты, пад ліпай высокай,
Дзе птушкі шчабечуць уранку,
Панура, самотна стаіць адзінока,
Як выспа, старая зямлянка.

Падлога струхлела, аб'ехалі сцены, —
Мышам больш няма чаго грызці.
І веє адтуль тнілатою і тленам...
А людзі жылі ж там калісьці...

Зірнеш на пустую зямлянку парою, —
Мінулае ўспомніш між волі...
Зямля наша, вечна мы будзем з табою!
З зямлянкай — не хочам ніколі.

★ ★ ★

Я гавару з дрымучым, цёмным лесам.
Я гавару, каб слухалі палі:
І ў Беларусі шмат было Дантэсаў,
І ў Беларусі Пушкіны былі.

Хто пахадзіў з Тарасам па Парнасе?
Які быў той нязнаны пілігрым?
А што б мог даць, каб не сканаў заўчасна
Загадкавы бунтар Паўлюк Багрым?

О колькі іх загінула ў народзе!..
Па таленту не горай Скарыны...
Віной мы кажам — жорсткія стагоддзі...
А хіба ж іншай не было віны?

А то ж касіла яркія асобы
Бязлітасная нейчая рука.
Пасля тайком чыноўнік тупалобы
Знішчаў ушчэнт іх творы да радка.

І прывід тых, былых, злачасных ценяў
Нам раніць сэрца, быццам бы нажом.
Ах, як падчас мы харастово не цэнім...
Паэтаў мы сваіх не беражом!

Парой іх лёс скрыпіць, як на завесах.
Трывожыць гоман з векавой далі:
І ў Беларусі шмат было Дантэсаў,
І ў Беларусі Пушкіны былі.

АПОШНЯЕ ЖАДАННЕ

Калі хаваць мяне павезяцё,
Прашу: іграйце паланез Агінскага.
Хавайце там, дзе пачынаў жыццё, —
Далей ад тлуму і ад шуму мінскага.

Люблю я Мінск. Ды ўсё-ткі на спачын
Мяне вязіце да лясоў бягомльскіх,
Я іх адданы, працавіты сын, —
І спачываць хачу пад вечны гоман іх.

Хавайце за сялом, каля шашы.
Гару насыпце ля мяне высокую.
А каб было не сумна мне ў цішы, —
Сасонку пасадзіце адзінокую.

Каб у цяньку маглі адпачываць
Пад ёй на лаўцы земляні прахожыя,
Каб у святочны дзень ішлі гуляць
Туды дзяўчаты і хлапцы прыгожыя.

І каб героі маіх кніг — дзядзькі —
Прыйшлі к мне і з чаркай, і з закускаю,
І каб я слухаў праз усе вякі
Іх песні і гаворку беларускую.

ДЗІВОСНАЯ ХАТА ЯНА ШАСТАКА

Мы не ехалі спецыяльна да Яна Шастака. Прабываючы на адпачынку ў Аўгустове, слынным са сваіх чароўных азёр, мы скваліва скарысталі з яшчэ адной, дадатковай атракцыі і наведалі дом-музей Яна Шастака.

Тое, што мы там убачылі, заваражыла нас. Мноства фігур, кампазіцый, прадметаў хатняга ўжытку (кінкеты, свечачнікі, кветнікі і г.д.), — і ўсё гэта было вычаравана з звычайных галінак, карэнняў і карчоў, якія праляжалі ў Аўгустоўскіх азёрах сотні, а мо і тысячы год.

Не кожны патрапіць так умела падглядзець прыроду, мець такую буйную фантазію і светаўспрыйманне. Ян Шастак мёртвае дрэва ўмее ажывіць, ператварыць сплецены корань або кавалак карча ў сапраўдны твор пластычнага мастацтва. Будзе гэта «Дракон» ці «Балетніца», «Ямшчык» ці «Героі гета», «Спеў ветра» ці «Мост дружбы», «Воклік індзейца», ці «Сарамлівая», «Партызаны» ці «Бабка з хворастам» — усе гэтыя постаці і кампазіцыі маюць чуллівы змест, кранаюць за душу, яны як быццам бы затрымаліся толькі на момант, каб паказаць нам харастово прыроды, ці высакародныя чыны або цярпенні людзей.

Дык не дзіўна таму, што хто раз трапіць у хату Шастака і зразумее яго творы — дары прыроды, падпраўленыя ўмелай рукой майстра, хто зразумее аўтара гэтых твораў — чалавека, які ўслед за старажытнымі мысліцелямі паўтарае, што найбольшым артыстам з'яўляецца сама натура, той не праміне ніводнай аказіі, каб зноў пабываць у своеасаблівай хаце над ракой Нэтай.

Ды і ўзнікла гэтая хатка своеасабліва. Даўно, даўно, калі Ян Шастак быў яшчэ малым хлопцам, на тым месцы, дзе стаіць цяпер хата асеў на муле плот. Малы Ясь дапамагаў бацьку насіць жвір на яго. Нанасілі многа-многа і паставілі хату. І стаіць яна да гэтага часу, а спакою яе пільна сцерагуць індзейскія тэтэмы, зробленыя рукою майстра.

Мілы і дабрадушны чалавек — гаспадар гэтай хаты, ён гадзінамі можа расказваць аб сваіх творах, жыве імі, дыхае. Пра трудные мінулае і нялёгкі шлях да сённяшняга поспеху ён аднак расказвае неахвотна.

Пачалося ўсё яшчэ ў гады вайны. Быў разам з ім у партызанскім атрадзе савецкі партызан, па нацыянальнасці фін. У вольныя ад баёў хвіліны ён часта рабіў з карэнняў і галінак розныя фігуркі і ўпрыгажэнні на сцены партызанскіх зямлянак, так, як гэта рабілі ў роднай фінскай вёсцы.

Усе партызаны прыглядаліся з вялікім зацікаўленнем і самі прабавалі зрабіць гэтак, але ні ў кога не выходзіла. Прабаваў і Ян Шастак.

Скончылася вайна, трэба было аднаўляць разбуранае немцамі жыццё. Ян Шастак, па прафесіі сталяр-інкрустатар, перайшоў на адміністрацыйную працу (быў нейкі час нават старшынёй МРН у Аўгустове). Не было калі паўтарыць пробу выразання фігурак у новых, мірных умовах.

І вось аднойчы (было гэта ў 1959 годзе), ідучы ўскраінай лесу, Ян Шастак нечакана спыніў позірк на сплеценай ліпавай галінцы, якая так жыва ўяўляла дыскабола, што нельга было яе не выразаць. І так пайшло. Закінуў сталярскую справу, перастаў працаваць на адміністрацыйных пасадах і ў цяжкіх матэрыяльных умовах, не прызнаваны як мастак, цалкам аддаўся сваім фігуркам, карэнням, разьбе. Былі моманты, калі пачынаў хістацца, хацеў усё кінуць. У Ваяводскім камітэце партыі ў Беластоку дадалі веры ў сябе, падтрымалі. Зацікавілася кафедра этнаграфіі ўніверсітэта імя Адама Міцкевіча ў Познані, а асабліва — кіраўнік кафедры праф. Юзэф Буршта, цеснае супрацоўніцтва з народным мастаком наладжваюць кафедры этнаграфіі ў Кракаўскім, Вроцлаўскім і Лодзінскім універсітэтах.

Творы Шастака пачынаюць расхватваць. Наладжваюцца выстаўкі яго прац не толькі ў Польшчы, але і за граніцай (у ЗША, ФРГ, Фінляндыі, Галандыі, СССР, Швецыі і інш.). Разам з выстаўкамі падарожнічае не раз і сам аўтар прац. Прабываючы ў Фінляндыі па запрашэнні студэнтаў, ён прыязджае ў Карэла-Фінскую рэспубліку Савецкага Саюза і сустракаецца там са сваім даўнім настаўнікам — фінам яшчэ з партызанскіх часоў. Той падказвае яшчэ адну думку: калі будуюць цяпер малыя кватэры, то чаму не пачаць дэкарыраваць столі? — і вось Шастак ужо мае новыя планы на будучыню.

Сыплюцца заказы, мноства-мноства лістоў. Свае тут у Польшчы купляюць у асноўным прадметы хатняга ўжытку, замежныя пасольствы — больш кампазіцыі, заакіянскія госці — больш плоскія фігуры («каб улезлі ў чамадан»), а негры — маскі (каб паказаць там у сябе ў Афрыцы, як трэба рабіць такія). Нядаўна з майстэрні Шастака вывезлі цэлую машыну аздобных жырандоляў для эксклюзіўнай гасцініцы ў Італіі. Сталымі кліентамі з'яўляецца ўся сям'я Матысякаў.

Аднак не прага нажывы штурхае гэтага чалавека да мастацтва. Ён любіць

(Працяг на стар. 4)

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

СВЕТ

МІМА АГРЭСІІ

Прэзідэнт Джонсан пастанавіў у далейшым пашыраць агрэсію ў В'етнаме. Выяўляецца яна ў тым, што пашыраюцца бамбардзіроўкі новых аб'ектаў у Дэмакратычнай Рэспубліцы В'етнам. Але адначасова ўзрастае таксама і супраціўленне. У апошні час паўстала міжнародная арганізацыя, якая дапамагае амерыканскім салдатам уцякаць з В'етнама. Трэба дадаць, што ў сярэднім кожны месяц уцякае з В'етнама каля 60 амерыканскіх салдат.

А тым часам у Паўднёвым В'етнаме на 3 верасня г.г. рыхтуюцца «выбары» прэзідэнта. Нават заходні друк сцвярджае, што гэта будзе чарговае відовішча рэжысераванае ЗША. Можна сабе ўявіць выбары, дзе большую частку тэрыторыі кантралюе армія Фронту Нацыянальнага Вызвалення. Зрэшты, выбары так запланаваны, што ў спіску кандыдатаў фігуруюць выключна ванення аплочваемыя амерыканскімі даверніками.

З ІЗРАІЛЯ

Да Ізраіля з'ехалася каля 70 яўрэйскіх банкіраў бізнесменаў з 13 краін, м. інш.: ЗША, Англіі, Аргенціны, Бразіліі, Канады, Францыі, Галандыі, Італіі, Японіі, Перу, Паўднёвай Афрыкі, Швецыі і Швейцарыі. Разглядалі яны справу фінансавай дапамогі Ізраілю, а таксама павелічэння гандлю з гэтымі краінамі.

Выступаўшы на канферэнцыі прэм'ер Эшкаль гаварыў аб патрэбе павелічэння іміграцыі ў Ізраіль. Сцвярджаў ён, што яго насельніцтва да канца стагоддзя павінна павялічыцца да 5 мільёнаў (зараз 2,1 мільёна). Паводле ізраільскага прэм'ера кожны год павінна ў Ізраіль прыязджаць каля 40 тысяч імігрантаў.

СУЭЦКІ КАНАЛ

Суэцкаму каналу, які спалучае Міжземнае мора з Чырвоным, 100 год. Будову яго распачаў французскі інжынер Ф. Лесепс пры дапамозе 100 тысяч егіпцян. Пабудову закончана ў 1869 годзе, а яе пачаткі сягаюць нават 1850 года. У 1882 годзе «часова» акупавала яго Англія, часовасць прадоўжылася аж да 1956 г. Рэвалюцыя Насера ў 1956 годзе зліквідавала англа-французскую сіпалку і выдала дэкрэт аб нацыяналізацыі канала.

Суэцкі канал скарачае дарогу з Заходняй Еўропы ў паўднёвую і ўсходнюю Азію на каля 40%. Даўжыня канала — 160 кіламетраў, шырыня — 120—150 метраў, глыбіня 12—13 метраў.

ВЫРАШАЮЦЬ ПЫТАННІ

«Юнайтед Стейтс ньюс Уорлд рыпорт» піша, што пытанні адносна амерыканскай вайны, эскалацыі, бамбёжак і высылкі салдат вырашаецца ў асноўным на снеданнях, якія адбываюцца ў аўторкі ў Белым доме. Гэта больш-менш рэгулярныя сустрэчы, на якіх вырашаюцца звонку палітычныя пытанні і пытанні нацыянальнай бяспекі. Апрача прэзідэнта Джонсана, асноўныя члены гэтага савета — міністр абароны Роберт Макнамара, дзяржаўны сакратар Дзін Раск і спецыяльны памочнік прэзідэнта Уолт Ростаў.

ТОПІЦЦА

Міжнародная статыстыка гаворыць, што на свеце кожны год топіцца каля 500 суднаў. АК

БССР

450-ГОДДЗЕ

450 гадоў таму назад, у 1517 г. Францішак Скарына з Полацка над Дзвіною выдаў у Празе чэшскай першую друкаваную беларускую кнігу. Гэта вялікая дата ў гісторыі беларускай культуры.

У сувязі з гэтай знамянальнай гадавінай беларускія газеты публікуюць многа матэрыялаў пра Скарыну, яго жыццё і дзейнасць. Камсамольская газета **«Чырвоная змена»** змясціла рэпрадукцыі юбілейнага медаля — партрэт Скарыны і надпіс **«Францыск-Георгій Скарына»**. На адвароце медаля — малюнак кнігі і надпіс **«450 год беларускага кнігадрукавання. 1517 — 1967»**.

У гэты самы час газеты публікуюць указы Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР аб узнагародзе Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР Мінскага паліграфічнага **камбіната імя Якуба Коласа**, друкарні **«Звязда»**, выдавецтва **«Беларусь»** і Гомельскай фабрыкі **«Палесдрук»**. Узнагароджана граматамі групу працаўнікоў беларускіх выдавецтваў і друкарняў — м. ін. **Езіка Юргеля**, старшага майстра Гродзенскай фабрыкі афсетнага друку.

МІЖНАРОДНАЯ

У прыгараднай зоне Мінска, на Заходняй дзяржаўнай машынавыпрабавальнай станцыі, адбылася міжнародная нарада па абмеркаванню вынікаў параўнаўчых выпрабаванняў зернеачышчальна-сушыльных комплексаў машын з механізаванымі збожжасклаадамі.

У нарадзе ўдзельнічалі прадстаўнікі Балгарыі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, Польшчы, Румыніі, Савецкага Саюза і Чэхаславакіі.

СУСТРЭЧЫ

У Беларусі знаходзілася група партыйных і дзяржаўных работнікаў Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам. Пасланцы гераічнага В'етнама наведалі Мінскі маторны завод, калгас імя Гастэлы, сустрэліся з ветэранамі партызанскага руху ў Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны, азнаёміліся з гістарычнымі і культурнымі помнікамі беларускай сталіцы.

Прадстаўнікоў в'етнамскага народа прыняў сакратар ЦК КП Беларусі, **Сяргей Прытыцкі**.

40-ГОДДЗЕ

З нагоды 40-годдзя цэнтральнай беларускай газеты «Советская Белоруссия», што выдаецца на рускай мове, ЦК КП Беларусі, Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР і Савет Міністраў БССР пераслалі прывітанні рэдакцыйнай калегіі газеты, яе аўтарскаму калектыву і шматтысячным чытачам гэтай найбольш папулярнай штодзённікі.

У Беларускай дзяржаўнай філармоніі адбылася ўрачыстая акадэмія, прысвечаная 40-годдзю «Советской Белоруссии» — з удзелам кіраўнікоў Беларусі.

«ВУСНАПАЭТЫЧНАЯ» ...

«Вуснапаэтычная творчасць беларускага народа» — гэта доўгачаканая кніга ўжо выйшла ў свет. З'яўляецца яна першым сумесным даследваннем амаль усіх фалькларыстаў Беларускай ССР. (С.Я.)

ПОЛЬШЧА

НАСЕННЕ

Насенныя прадпрыемствы здадуць у гэтым годзе значна большую колькасць насення чымсьці ў мінулым годзе. Асабліва ўзрасце колькасць насення інтэнсіўных збожжавых культур, якія даюць высокі плён. Датычыць гэта перад усім пшаніцы сорту «жалезная» і «слёнзачка», а таксама імпартаваных савецкіх сартоў, колькасць якіх у гэтым годзе асягне 1800 тон. На 2,5 тысяч тон больш чымсьці ў мінулым годзе будзе інтэнсіўных сартоў жыта: храбрэ і данькоўскае.

БУХГАЛТАРЫ

70 тысяч бухгалтараў не мае закончанай сярэдняй адукацыі. У 1965 годзе выдадзена распараджэнне забавязваючае бухгалтараў да папаўнення адукацыі. Дагэтуль амаль ніхто распараджэння гэтага не рэалізуе. Сярод бухгалтараў большасць — гэта жанчыны.

АБУТАК

У Лодзі пачалася будова новай, вялікай фабрыкі гумовага абутку. Будзе яна прадукаваць у два разы больш гэтага тыпу абутку, чымсьці зараз прадукуецца яго ва ўсёй краіне. Першыя вырабы гэтай фабрыкі атрымаем праўдападобна ў 1970 годзе.

ВЫЙШАЎ З ДОМУ...

«Выйшаў з дому і не вярнуўся». Інфармацыі гэтага тыпу часта слухаем па радыё і задумоўваемся: што магло стацца з гэтым «не вярнуўшымся». Люблінскі тыднёвік «Камэна» інфармуе, што штодзённа ў краіне гіне без усялякіх звестак каля 10 асоб, прычым лік гэты з года ў год пабольшваецца. Прычыны і лёс загінуўшых вельмі разнастайныя: уцёк з дому з прычыны сямейных непаладак або звычайнай лёгкадумнасці, самагубствы, забойствы, затрата памяці і г.д.

МУРАШКІ

У Вроцлаве распаўсюджваецца эпідэмія рыжых мурашак званых мурашкамі Фараона. Упершыню паявіліся яны ў час II сусветнай вайны ў Шчэціне і адтуль распаўсюдзіліся па іншых гарадах краіны.

СЫН КАНРАДА

На запрашэнне польскіх літаратараў прыехаў у Польшчу Барыс Канрад, сын вялікага англійскага пісьменніка польскага паходжання Юзэфа Канрада-Каржэнёўскага.

60 МІЛЬЯРДАЎ

Дакладна: 60.668 мільёнаў злотых мающь жыхары Польшчы ў ПКО. Ад 1 студзеня да 31 ліпеня ашчаднасці насельніцтва ў ПКО ўзраслі на 5.967 мільёнаў злотых, а колькасць ашчадных кніжак узрасла на 1.381 тыс. Уласнікі кніжачак вылясавалі ў гэтым часе за кошт прэмій 2630 аўтамашын, 282 матацыклы, 119 мотапедаў, 124 скіраванні на «вчасы». (п)

ВАЯВОДСТВА

ГРОДЗЕНСКІЯ ФУТБАЛІСТЫ

Беласточчыну наведала футбольная каманда горада Гродна. Гродзенскія футбалісты змагаліся з камандамі Беластока і Граева.

РУЖЫ

Яны не толькі на букеты. Плод ружы, асабліва дзікай, багаты вітамінам «С». Беластоцкае прадпрыемства «Лес» вырошчвае ружы на 75 гектарах, перш за ўсё ў раёнах Кузніцы і Валіл. Ужо пачаўся збор пладоў ружы.

СТУДЭНТЫ

463 студэнты ў мінулым навучальным годзе карысталі са стыпендыяў, якія зафундавалі ім розныя ўстановы Беластоцкага ваяводства. У гэтым часе амаль 200 выпускнікоў вышэйшых навучальных устаноў, якія атрымоўвалі фундаваныя стыпендыі, пачало працу на Беласточчыне.

ПАМЯЦІ ПАЭТА

Выдатны, народны мазурскі паэт Міхаіл Кайка жыў і тварыў у вёсцы Аргудэк, Элцкага павета. Тут знаходзіцца дом, які ўласнаручна пабудаваў паэт. Пастановай ваяводскіх улад у Беластоку дом гэты прызнаны як памятнік культуры. Пасля рамонту будзе наладжаны ў ім музей мазурскаму змагару за польскую мову і польскую культуру ў гэтым германізаваным раёне.

ФЭСТЫ

У апошнюю суботу і нядзелю адбыліся два вялікія фэсты рэлігійнага характару. У суботу — праваслаўны фэст — «на Спаса» — у мясцовасці Грабарка, Сямяціцкага павета, а ў нядзелю — «на Роха» — у самым Беластоку.

ВОДАПРАВОДЫ

У вёсках: Новаалександрова, Крыніцы, Лужаны і ў пасёлку Міхалова Беластоцкага павета супольнымі намаганнямі ўлад і мясцовага насельніцтва ўжо пабудавана водаправоды. Зараз пракладку водаправодаў праводзіцца ў Зубрах і Дарожках, а таксама ў Крывой на Бельшчыне.

УЛАСНАЯ ПРАДУКЦЫЯ

Сельгасгуртох у Рафалоўцы наладзіў уласную прадукцыю цэглы і пустакаў. Сваё прадпрыемства абсталявалі яны ў вёсцы Каменька, дзе знаходзіцца шмат жвіру і сталі пустыя будынкі. Прадукцыя рафалоўскіх гуртокцаў карыстаецца вялікім поспехам сялян.

ЛІТАРАТУРНЫ КОНКУРС

Ваяводскае праўленне Саюза сацыялістычнай моладзі супольна з Кураторыяй асветы ў Беластоку аб'явілі **літаратурны конкурс для школьнай і працуючай моладзі**. Літаратурныя творы — вершы, апавяданні і рэпартажы — у аб'ёме да пяці старонак дасылаць трэба ў тэрміне да 20 лістапада г.г. па адрасу кіраўніцтва школ і прадпрыемстваў, у якіх працуюць маладыя прыхільнікі літаратуры, або непасрэдна ў праўленні ЗМС. Конкурс праходзіць пад лозунгам: **«Мой дэбют»**. Яго вырашэнне адбудзецца ў сакавіку будучага года.

Niedziela, 27.VIII.

9.25 Program dnia; 9.30 „Fontanny Piterhofu" („Przedmieścia Leningradu"); 10.10 Dla młodych widzów: „Bramy w przyszłość" (Bratysława); 10.55 „Przypominamy, radzimy"; 11.05 Dziennik; 11.15 „Roczniak" — film fab. USA; 13.20 PKF; 13.30 „Tanganika" — film radz.; 14.30 „Przemiany"; 15.00 Dla dzieci: R. Liskowacki wg. J. Korczaka — „Kajtuś Czarodziej". (Przeniesienie widowiska z Państwowego Teatru Lalek „Pleciuga" w Szczecinie); 16.00 Finał Europejskich Indywidualnych Mistrzostw Świata na Żużlu; 18.00 „Kierowcy i przechodnie" — teleturniej; 19.00 „Słownik Wyrazów Obcych"; 19.20 „Dobranoc"; 19.30 Dziennik; 20.05 „Estrada Rumuńska" — program folklorystyczny w wykonaniu Zespołu Pieśni i Tańca „Perenita"; 20.55 „Panie inspektorze" — film fab. jug.; 22.25 „Niedziela Sportowa".

Poniedziałek, 28.VIII.

17.20 Program dnia; 17.25 Dziennik; 17.30 „Wiem wszystko" — teleturniej; 18.00 „Mardi i małpka" — film ang.; 18.20 „Spacerkiem po kinach"; 18.50 Magazyn Postępu Technicznego; 19.20 „Dobranoc"; 19.30 Dziennik; 20.00 „Kapral Grabowski" — rep. filmowy; 20.15 IV TELEWIZYJNY FESTIWAL TEATRÓW DRAMATYCZNYCH: J. A. Kisielewski — „Karykatury". (Sztuka przygotowana przez Teatr Klasyczny w Warszawie); ok. 21.35 Dziennik.

Wtorek, 29.VIII.

10.00 „Cienie nad Notre Dame" — film tv NRD (cz. IV); 11.00 Przerwa; 17.10 Program dnia; 17.15 „Telekram"; 17.25 Dziennik; 17.30 Teleferie. W programie: „Telewizyjna Kronika Podwórkowa", „Przygody Robin Hooda" — film, „Turniej o Żółtą Żyrafę"; 18.50 „Powódź w lesie" — film węg.; 19.20 „Dobranoc"; 19.30 Dziennik; 20.05 TV Kurier Warszawski; 20.20 „Uwięzieni" — program dokumentalny; 20.45 „Cienie nad Notre Dame" — film tv NRD (cz. IV); 21.45 „Maskaron" — magazyn kulturalny; 22.05 Dziennik.

Środa, 30.VIII.

10.00 „Miłość nie wymaga słów" — film fab. CSRS; 11.30 Przerwa; 16.45 Program dnia; 16.50 PKF; 17.00 „Nie tylko dla pań"; 17.20 Sprawozdanie sportowe. W przerwie ok. 17.45 dziennik; 18.45 Wszechnica TV: „Za kierownicą"; 19.20 „Dobranoc"; 19.30 Dziennik; 20.05 „Nad Odrą i Bałtykiem"; 20.40 „Chłopcy proszą do tańca" — film CSRS; 21.10 „Światowid"; 21.40 „Tajne laboratorium" — film tv USA; 22.30 Dziennik.

Czwartek, 31.VIII.

16.50 Program dnia; 16.55 W przeddzień 28 rocznicy napaści hitlerowców na Polskę. Wiec mieszkańców Stolicy. Transmisja z Rynku Starego Miasta w Warszawie; 17.30 Dziennik; 17.35 Kino Filmów Amatorskich; 18.05 „Bryza"; 18.30 „Muzyka i poezja". (Program z okazji 28 rocznicy wybuchu II Wojny Światowej); 19.05 Film; 19.20 „Dobranoc"; 19.30 Dziennik; 20.05 Teatr Sensacji: „Piąta bomba" wg. noweli J. i Fr. Barnasiów. (Wznowienie); 21.20 „Pomnik opowiada" — film dokumentalny; 21.50 „Rozmowy o książkach"; 22.05 Dziennik.

Piątek, 1.IX.

10.00 „Wolne miasto" — film fab. pol.; 11.35 Przerwa; 15.55 Odsłonięcie Pomnika Powstańców Śląskich w Katowicach; 17.20 Program dnia; 17.25 Dziennik; 17.30 Program młodych widzów; 18.00 Wszechnica TV: „Jak patrzeć na dzieło sztuki" — „Życie przedmiotów". Przed kamerą prof. dr J. Białostocki; 18.30 „Play Bach" — gra trio Jacques Lousviera — film; 18.50 TV Kurier Mazowiecki; 19.05 „Na straży polskiego nieba"; 19.20 „Dobranoc"; 19.30 Dziennik; 20.05 „Wolne miasto" — film fab. pol.; 21.40 Dziennik.

Sobota, 2.IX.

10.00 „Do ostatniego tchnienia" — film fab. wietn.; 11.35 Przerwa; 16.55 Program dnia; 17.00 „Wychowanie fizyczne naszych dzieci"; 17.10 Dziennik; 17.15 Program Tygodnia; 17.30 „Do ostatniego tchnienia" — film fab. wietnamski; 19.00 „Wieczorne rozmowy"; 19.20 „Dobranoc"; 19.30 „Monitor"; 20.10 „Pegaz"; 20.55 „Humor z łezką" — utwory K. Makuszyńskiego w reż. R. Kłosowskiego. Po teatrze, ok. 21.45 Dziennik; 22.00 Wiadomosci sportowe; 22.10 „Piękny Serge" — film fab. francuski.

Piątek, 25 sierpnia

14.40 Program; 14.45 Dziennik; 14.50 TV Film dla dzieci; 15.00 Tydzień Estońskiej SRR w Moskwie; 15.40 Dziennik; 16.00 Spektakl teatru lalek dla dzieci; 17.10 „Sztafeta nowin"; 18.00 Tydzień Estońskiej SRR w Moskwie; 19.30 „Skrzynka pocztowa"; 20.00 Film.

Sobota, 26 sierpnia

12.00 Program; 12.05 Dziennik; 12.10 Dla uczniów; 13.00 Animowany film dla dzieci; 13.20 Dla przedszkolaków; 13.50 „Postęp"; 14.30 Dziennik; 14.55 Klub Filmowy; 15.55 „Ptaszek niebieski nie wie..." Dokumentalny film seryjny; 16.05 Program międzynarodowy; 16.35 „Rok 1923". Film dokumentalny; 17.30 Tydzień Estońskiej SRR w Moskwie; 18.30 Dziennik; 19.00 Spektakl teatralny z Moskwy.

Niedziela, 27 sierpnia

7.55 Program; 8.00 „Budzik"; 8.30 Gimnastyka; 9.00 Festiwal sztuki dziecięcej; 9.30 „Przedmieścia Leningradu"; 10.10 Program z Bratysławy; 10.55 Kronika filmowa; 11.05 „Szkatułka muzyczna"; 11.20 „Białe i czarne"; 11.40 Program rozrywkowy; 12.20 Zawody konne; 13.00 „Spotkanie z aktorem"; 13.40 „Kiosk muzyczny"; 14.10 Dziennik; 14.30 „Nasz Donbas"; 15.00 „Ogoniok"; 16.10 Film; 17.35 „Rok 1924". Film dokumentalny; 18.30 Dziennik; 19.00 TV teatr miniatur; 20.05 Program o muzeum muzyki.

Задні купал падбялянскай царквы

Бакавое акенца.

Царква ў Падбелі, як і большасць цэркваў на Беласточчыне, пабудавана адносна нядаўна — у 1876 годзе. З мастацкага боку аднак трэба яе залічыць да найпрыгажэйшых аб'ектаў драўлянага будаўніцтва ў нашым ваяводстве. У час яе пабудовы беларуская вёска не ведала яшчэ архітэктурнай разьбы. Не было яшчэ шчытоў з узорыстай шалёўкай, рознаформенных вуглоў, карнізаў і ліштваў. Усё гэта выступае аднак параўнальна рана ў культавым будаўніцтве. Праўдападобна адсюль чэрпалі пазней узоры сяляне і тут вучыліся свайго майстэрства беларускія цесляры. Змяшчаем некалькі здымкаў, якія ілюструюць архітэктуру падбялянскай царквы.

Тэкст і фота: **Ул. Паўлючук**

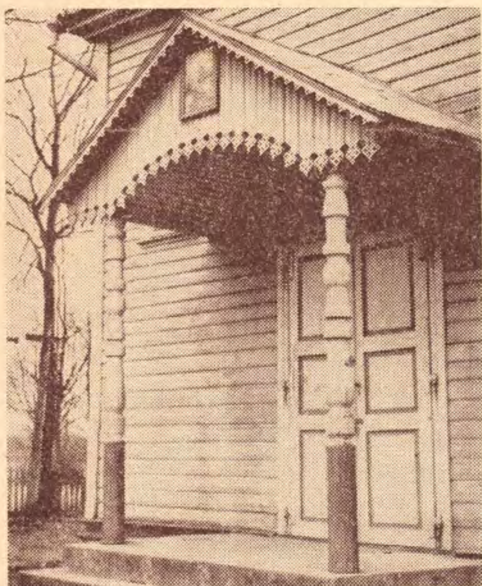
Уваход у царкву

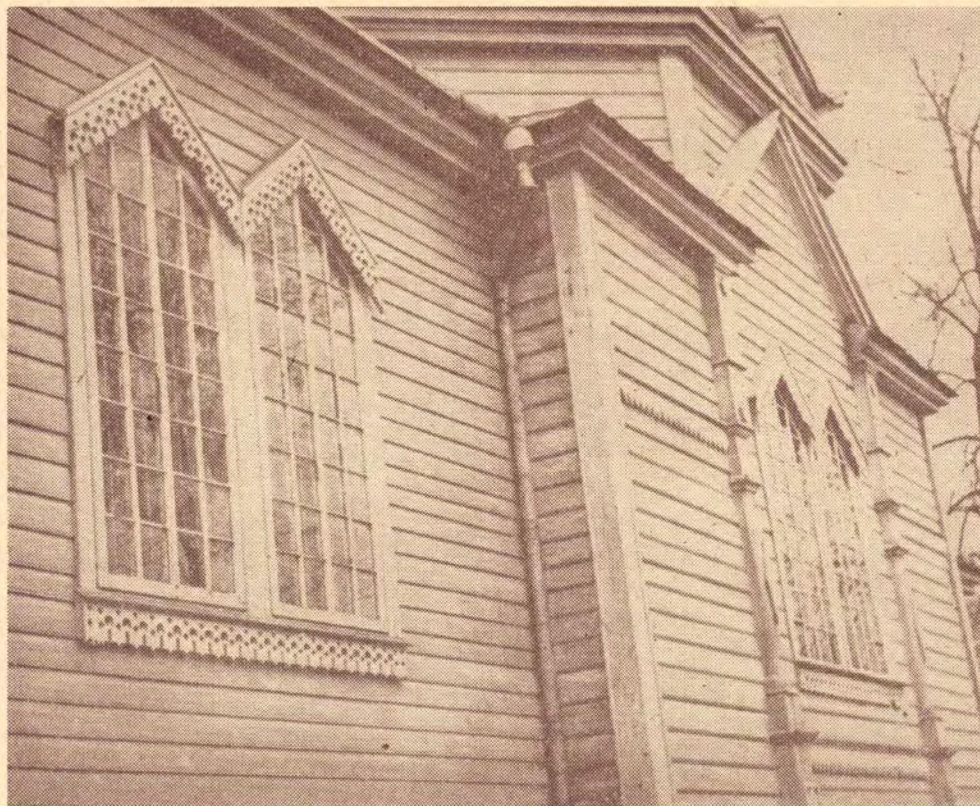
Бакавая сцяна царквы

Падбялянская царква.

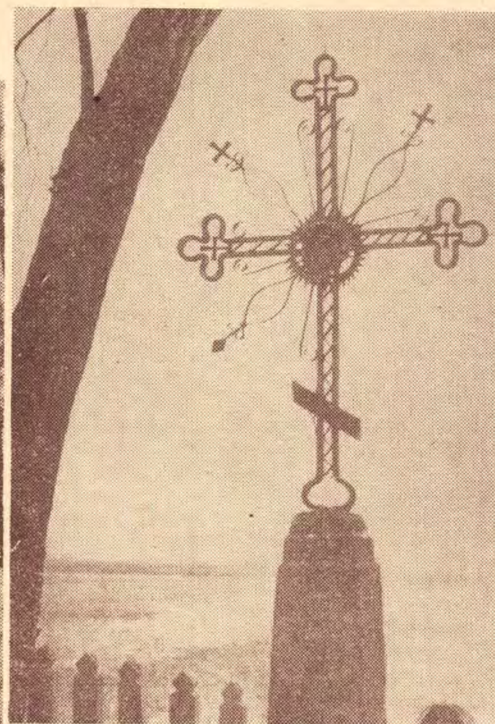
На ўвагу заслугоўвае стары крыж ля царкоўнай агароджы ў Падбелі — прыклад кавальскага майстэрства. Крыж выкананы ў форме круга, выяўляе яшчэ дахрысціянскую сімволіку сонца.

ЧВЭРЦЬ СТАГОДДЗЯ НАЗАД

Калдычэва

(Заканчэнне. Пачатак у папярэднім нумары)

Ды ці ў сілах чалавек апісаць усе нечалавечыя жахі, якія давялося бачыць і пераносіць у гэтым апраметным калдычэўскім пекле! Ці ёсць на свеце такія фарбы, каб намаляваць жахлівыя карціны Калдычэўскай трагедыі!

Па некалькі разоў на дзень нас выганялі на лінейку. Юзэф Прончак, гэты варвар-садыст, цешыўся, збіваючы нагайкай няшчасных вязняў. Ён ганяў па лагерным панадворку пакутнікаў, прымушаў то падаць ніцьма ўсіх, то падымацца, то зноў падаць і падымацца і г.д. Хто знемагаў, таго ён збіваў да паўсмерці.

Аднойчы пад вечар у другой палове чэрвеня нас выгналі з бараку на лінейку.

Юзэф Прончак, памахваючы нагайкай, звярнуўся да 72-гадовай сівой бабулькі Плюцінскай:

— Ідзі, глянь! Там у кустах ляжыць дохлы сабака, мо пазнаеш!

У трупе бабулька пазнала свайго сына.

За калючым дротам каля камендатуры лагеру быў сад і агарод. Там квітнелі краскі, раслі агуркі, памідоры, клубніка і іншая гародніна. Адзін вязень дарэмна спрабаваў праз дрот дастаць зялёны памідор. Яго за гэта расстралялі.

Любіў забаўляцца камендант Калько. Ён прыходзіў уночы ў барак, крыкам будзіў вязняў, загадваў кідаць у кучу ўсе чаравікі, боты, а пасля неадкладна адшукваць свой абутак і абувацца. Хто не паспяваў, таго збіваў палкай. Або загадваў вязням класціся на земляную падлогу бараку тварамі ўгору, а пасля хадзіў па целах, як па падлозе і таптаў нагамі. Ні адзін выклік на расстрэл не абыходзіўся без Калько. Гэта ён выклікаў і ўдзень і ўночы няшчасныя ахвяры на смерць.

І ўдзень і ўночы ганялі вязняў на катаржныя работы. Кожны мужчына быў абавязаны вынесці з балота штодзённа 1550 плітаў мокрага торфу, а кожная жанчына — 1150 плітаў торфу. Нікога не цікавіла здаровы ты ці хворы. Галодныя, няшчасныя вязні вымушаны былі працаваць, бо падганялі эсдоўцы палкамі, гумавымі дубінкамі, прыкладамі вінтовак, нацкоўваннем сабакамі. Адны вязні паміралі ў голадзе, пакутах, хваробах, іншых праз пэўны час расстрэльвалі групамі па 12, 20, 200 чалавек.

Набліжаўся фронт. Усё бліжэй і бліжэй чуліся ўзрывы савецкіх снарадаў. 27 чэрвеня 1944 года ўначы быў моцны налёт савецкай авіяцыі на горад Баранавічы. Цёмна-сіняе летняе неба праразалі чырвоныя ракеты. Яно гуло ад матораў савецкіх бамбавозаў.

Намеснік каменданта лагеру эсдовец Сянкевіч Леанід даў каманду пазавешваць вокны барака мяшкамі.

Вязні захваляваліся і зашумелі.

— Што рабіць? Што рабіць? — У роспачы пыталіся вязні адзін у аднаго.

Я ўбачыў праз дзірку ў мяшку, як да Сянкевіча падыйшоў камендант Калько, якому ён далажыў:

— Цо робіць, пане лейтэнанце? Оні шумён! (Каманда ў лагеры вялася на польскай мове).

І Калько адказаў:

— Не веш, цо робіць? Жуцай гранат!

У бараку сціхлі, і Сянкевіч з Кальком нас не ўзарвалі.

Назаўтра 28 чэрвеня 1944 года, пасля бяссоннай ночы, прыйшоў Калько з іншымі катамі і выгнаў нас на панадворак. Ён ганяў нас то ў барак, то на панадворак, то зноў у барак, то зноў на панадворак.

— Людзі спяшаліся хутчэй убегчы ў барак, каб пазбегнуць udараў, якія наносіў Калько і яго памочнікі-эсдоўцы. Аднаму вязню пры такой таўкатні зламалі руку. Наглядчыкі загадвалі называць сябе камендантамі, а Калько лічыўся галоўным. Нам не далі нават вады. Сярод выгнаных вязняў мы не далічыліся ў час праверкі 400 нашых таварышаў — іх расстралялі ўначы.

Машына за машынай прыбывалі новыя «папаўненні» ў наш лагер з Баранавіцкай і іншых турмаў. Паміж іх я сустрэў свайго дваюраднага брата Васіля Канстанцінавіча Якімовіча з вёскі Дзямідавічы, Клецкага раёна. Яго расстралялі праз дзве гадзіны пасля прыбыцця ў лагер.

Калдычэва

Нас выстройвалі ў рады, выклікалі па дваццаць чалавек. Гэта ўсё рабіў Калько. Выкліканых трохразова пыталі прозвішча, імя, імя па бацьку, год нараджэння, веравызнанне, нацыянальнасць і хатні адрас, а затым адводзілі да камендатуры. Тых жа, што засталіся, заганялі ў барак, зачынялі на замок і загадвалі завешваць вокны.

Але я ўсё ж бачыў праз дзірачку ў мяшку, як жанчынам загадвалі распранацца нагала, прымушалі акуратна складваць вопратку і абутак. Жанчынам і дзецям выкручвалі назад рукі і вязалі дротам. Жанчын і дзяцей хапалі і кідалі, як дровы, на грузавыя аўтамашыны. На іх зверху садзіліся эсэсоўцы і з дзікімі, п'янымі песнямі, крыкам і ўлюлюканнем адвозілі ў лес.

Чорным слупам стаяў дым над лесам, стогны і нечалавечыя ляманты нясліся да неба, прызываючы да помсты агідным катам.

Дзядок, якога злавілі каля лесу і загналі ў лагер, расказваў, што бачыў, як фашысты-каты складвалі няшчасных штабелямі і аблівалі бензінам, а пасля запальвалі. Потым пачалі проста расстрэльваць, бо фашыстам было трэба да прыходу Савецкай Арміі скончыць са смяротнікамі і замесці сляды сваіх злачынстваў.

Ніколі не забуду, як бралі аднойчы жанчын. Іх было дваццаць, а з імі дзевятнаццаць дзяцей (самаму старэйшаму хлопчыку было 6 гадоў, самай малодшай дзяўчынцы 3 (тры) дні. Гэтая дзяўчынка нарадзілася ў лагеры. Сярод жанчын была і 72-гадовая бабулька, маці забітага фашыстамі беларускага хлопца.

Калько і Прончак вырывалі з рук маці дзяцей і перадавалі ў рукі жанчын, якія дзяцей не мелі, каб тыя неслі іх. Яны, гэтыя вылюдкі, вырывалі з рук маці кансервавыя бляшанкі і лыжкі, з якіх яны кармілі дзяцей бурдой.

Прончак Юзэф, пасміхаючыся, казаў:

— Яны вам больш не патрэбныя! На новай каменнай кватэры вам дадуць сярэбраны посуд!

З кожным днём нас заставалася ўсё менш і менш. І вось настаў дзень 1-га ліпеня 1944 года.

Прыйшлі ў лагер: Іорн, Калько, два немцы-эсэсаўцы і 19 эсдоўцаў.

Усіх нас падзялілі на чатыры групы. У першую трапіў я, у другую — мая жонка Людміла і Лідзія Хільтова, у чацвёртую — свяшчэннік Георгій Хільтоў з Клецка і Сенчык Леанід з цяжарнай жонкай Ядвігай. Апошнія двое — настаўнікі з горада Слоніма.

Нас выстралі пяцёркамі, загадалі ўзяцца пад рукі і першую групу пагналі пад аховай конных эсдоўцаў і сабак у Баранавіцкую турму. У турме мы правялі трывожную ноч — нас збіраліся ўзарваць.

Фронт набліжаўся. Усё бліжэй і бліжэй чутна была артылерыйская кананада. Нас пагналі па Баранавіцкай шашы. Хто з вязняў знемагаў, таго прыстрэльвалі. Нам не давалі ні ежы, ні піцця. Адзін вязень кінуўся да рэчкі, каб напіцца вады, там яго і забілі.

Міма нас на грузавых машынах праімчаліся на Захад каты-эсдоўцы са сваімі каханкамі. Дзеўкі нахабна крыкнулі нам, што лагеру ўжо няма, усіх пусцілі... на той свет.

Такім чынам мы даведаліся, што лагер смерці Калдычэва ліквідаваны з 1-га на 2-е ліпеня 1944 года. Там сярод іншых вязняў смерцю пакутніцкаю загінула і мая жонка Людміла.

Пераначаваўшы ў лесе, нас 3 ліпеня 1944 года пад вечар прыгналі ў горад Слонім на яўрэйскія могілкі і паклалі адзін ля аднаго тварамі дагары і забаранілі падымаць галовы.

Раніца 4-га ліпеня 1944 года прадвяшчала гарачы дзень. Гітлераўцы паспешліва ўцякалі.

Нас паднялі і пагналі па Зельвенскай шашы ў лес.

На дзевятым кіламетры за Слонімам партызаны, што былі ў засадзе, адкрылі агонь па немцах і вызвалілі многіх з нас. Сярод выратаваных быў і я.

Сяргей Новік-Пяюн

Зараз, як за часоў караля Ягайлы, у Белавежскай пушчы зубры гуляюць на волі. Экскурсанты з усяе краіны, а таксама з-за мяжы, едуць штогод у Белавежу, каб пабачыць жывога, праўдзівага зубра.

Аднак жыхары пушчанскіх вёсак ужо пачынаюць праклінаць зуброў і ўсіх іх прыхільнікаў. У вёсцы Масева гавораць сяляне, што ад зуброў і дзікіх свіней няма для іх спакою. Зубры лезуць у жыта, авёс і ячмень. Знішчаюць бульбу. Людзі па начах вартуюць на сваіх палях. Але мала гэта памагае. Зубры нікога і нічога не баяцца.

— Хіба разумеюць, праклятыя, — гавораць сяляне, — што нельга да іх страляць!

— Селянін з вёскі Скупава, Максім Кабаць, — расказвае старшыня Прэзідыума ГРН у Нараўцы, тав. М. Раманчук, — са слязьмі ў вачах прыходзіў да нас на скаргу. «Як бы хто іх насылаў на мяне, — кажа ён. — Штоноч спакою не даюць». Гаспадары скардзяцца, а мы таксама бязрадныя, нічога не ў сілах зрабіць. Адсылаем іх да надлясніцтва. Але з гэтага мала карысці для сялян. Кампенсаты, якія дае надлясніцтва сялянам за зубровыя шкоды, вельмі нізкія і зусім не выраўноўваюць затрат.

Вельмі добра, што ўдалося нам развесці так многа зуброў. Толькі што рабіць, каб не пераўтварыліся яны ў адзіных гаспадароў пушчы? Можа леснікі і работнікі Белавежскага нацыянальнага парка падкажуць сялянам, як абараняцца перад пражорлівымі зубрамі?

(вр)

(Працяг са стар. 1)

ДЗІВОСНАЯ ХАТА ЯНА ШАСТАКА

усё, што натуральнае, што народнае. Сваю хатуператварыў у сапраўдны музей, дзе акрамя яго прац, можна ўбачыць розныя старыя прылады да працы, старадаўнія ліхтары, шкляныя вырабы яшчэ з 18-га стагоддзя, цэлую калекцыю самавараў, бо аж 17 штук (кажа, што ў Еўропе па зборы самавараў яго пабіў толькі адзін француз, які мае іх 19). Уваход у дом-музей бясплатны і сам майстар паказвае і расказвае людзям, хоць гэта займае яму мноства каштоўнага часу. У суботу і нядзелю для ўсіх жадаючых тут ёсць гарбатка з сапраўдных самавараў.

Ужо адыходзячы, пытаю, якое ж бы жаданне меў майстар Шастак цяпер, калі яго праца ўжо прызнана і мае попыт. І ён адказвае: «Каб перадаць гэтую справу маладому пакаленню, каб навучыць яго любіць і бачыць прыроду вачыма мастака».

Што ў моладзі бачыць Ян Шастак сваю будучыню, што лічыць на яе, няма ніякіх сумненняў. Папіраў яе і дапамагае ёй як можа. Выбраўшы якую-небудзь рэч з калекцыі Шастака, дастаткова паказаць студэнцкі білет і ты плаціш усяго 50% вартасці. Каля хаты сваёй спецыяльна для моладзі Ян Шастак пабудаваў танцпляцоўку, дзе пад гукі музыкі з рэпрадуктара можна гуляць да позняга вечара. Часамі ён з уласным самаварам выязджае ў лагеры ЗМС, дзе сам парыць гарбату і расказвае моладзі аб сваёй працы. Цяпер у сувязі з міжнародным годам турыстыкі прыняў абавязацельства ўзяць да сябе 16 здольных студэнтаў на 2-тыднёвы побыт з поўным утрыманнем. Толькі ўмова — кожная чацвёрка студэнтаў павінна выразаць адну маску. Потым маскі будуць пастаўлены ўздоўж канала і ўпрыгожаць Аўгустаў.

Ды і свайго 19-гадовага сына Юзэфа, які дзельна дапамагае бацьку ў працы, Шастак не думае нават вучыць у іншым кірунку. Ужо і дагаварыўся нават у Закапаным, у пластычнай школе імя Кенера (для заавансаваных).

А што моладзі гэта навука патрэбна — факт. Нават дзеці пачынаюць цікавіцца гэтай справай. Тэлевізійны Яцэк, будучы на адпачынку ў Мазурскіх лясах, прывёз уласнаручна зроблены свечачнік з кораня і хваліўся ім перад наймалодшымі тэлегледачамі.

На развітанне майстар Ян уручае нам, памазаўшы нейкім пахнідлам з ялоўца (зробленым па фінскаму рэцэпту) цудоўную галінку — дэкарацыю на сцяну. Гэта нібыта нейкі дракон, ці крылы, ці нейкая сарэнка. Але што б гэта не было — гэта сімвал дзівоснасці, лёгкасці, вечнай маладосці і імкнення наперад, усяго таго, што так уласціва гэтаму немаладому ўжо чалавеку.

А. Чэчута

фота: **Ю. Рыбінскі**

ПАНІКА

У гэту першую гадзіну панікі было значна больш, чым гэта пасля прызнавалі. Расказваючы потым, як яны паводзілі сябе, людзі фактычна гаварылі аб тым, што ім трэба было рабіць, а не аб тым, што яны рабілі ў сапраўднасці. Мала хто трымаў сябе ў руках, і было шмат бяссэнсавых учынкаў. Амаль усе да адзінага ў аддзяленні хуткай дапамогі Парклендскага шпіталя на некалькі мінут да гадзіны дня або неўзабаве пасля гадзіны паводзілі сябе так, што ў любы іншы дзень іх паводзіны здаліся б вельмі дзіўнымі. Іх недарэчныя ўчынкі не заслугоўваюць абсмяяння, але ўсё ж варта прывесці некалькі прыкладаў, каб зразумець агульны настрой.

Напрыклад, генерал-маёр Тэд Кліфтан вышэйшы афіцэр, ветэран, старшы па чыну ваенны памочнік прэзідэнта, хутчэй за іншых павінен быў бы ацаніць наяўныя ў яго магчымасці. А ён наогул забыўся аб падраздзяленні ваенных сувязістаў і, прад'явіўшы свае дакументы тэлефаністцы Парклендскага шпіталя, сказаў, што хоча звязацца па тэлефоне з Белым домам. Яму цудам адразу ўдалося атрымаць лінію. Калі яго злучылі, ён папрасіў апаратыўны аддзел пазваніць пані Кліфтан і пані О'Донел і паведаміць ім, што іх мужы цэлыя і здаровыя. Скончыўшы з гэтай справай, ён загадаў тэлефаністцы злучыць яго з Бромлі Смітам, выканаўчым сакратаром Нацыянальнага савета бяспекі, і спытаў у яго: «Ці ёсць на конт гэтага якія-небудзь сакрэтныя звесткі?» Чарговасць мер, якія прымаліся генераламі, была ашаламляльнай. Толькі супакоўшы жонак, ён заняўся высвятленнем магчымасці змовы супраць Злучаных Штатаў.

Або вазьміце Клінта Хіла, чалавека са здзіўляючай вытрымкай, якую ён толькі што прадэманстраваў на Элмстрыт. Вегаючы ўзад і ўперад па аддзяленню хуткай дапамогі, ён раптам заўважыў, што на ім няма пінжака, і мусіцы яму здалося вельмі важна быць належным чынам апранутым. Ён падышоў да аднаго з адміністрацыйных работнікаў шпіталя, які быў прыкладна яго росту і складу, і папрасіў пазычыць яму пінжак. Той адразу ж зняў з сябе пінжак, хоць здзіўляўся — і зусім разумна, — якое значэнне можа мець, што ён хадзіў без пінжака ў такі момант.

Паведамленне па тэлефоне для Эн Кліфтан, чысты пінжак для Клінта — так людзі спрабавалі адцягнуць сваю ўвагу ад цяжкай цэнтральнай падзеі і стараліся заняць сябе дробязямі. Іміі яны загрувашчвалі свой розум, адсоўваючы той страшэнны момант, калі ім прыйдзецца ўсё ж усвядоміць гэтую падзею каласальнага значэння, якая цяпер не мясцілася ў іх галаве. Розныя людзі паводзілі сябе па-рознаму, пры аднолькавых абставінах. Жаклін Кенедзі і Нэлі Конэлі сталі за некалькі крокаў адна ад адной, чакаючы вестак аб цяжка параненых мужах. Абедзве ведалі, што раны прэзідэнта смяротныя.

Калі магчыма такая рэч, як прыстойнасць пры такіх абставінах, то першай павінна была загаварыць жонка губернатара. Але яна маўчала. Джэкі мякка запытала аб стане Конэлі. Нэлі адказала: «Ён папраўляецца». І больш ні слова.

Эпідэмія безразважных учынкаў не абмяжоўвалася акружэннем прэзідэнта. Яна ахапіла і персанал Парклендскага шпіталя. Конэлі адчуваў, як нечыя рукі торгаюць яго адзенне і хтосьці гаворыць: «Я зняў з яго пінжак і кашулю». Другі голас прамармытаў: «Я ніяк не магу справіцца з штанамі». Губернатар адчуў, што з яго сцягваюць штаны, і гэта прычыняла яму боль. У адчаі ён прастагнаў: «Чаму не разрэжаце?». У адказ было маўчанне. Сам таго не ўсведамляючы, ён напомніў, як ім трэба было зрабіць.

Далей за ўсіх ад рэчаіснасці апынуліся канцылярскія работнікі шпіталя. Ім упарта ўнушалі, наколькі важна пісаніна, і цяпер, у агульнай мітусні, яны знайшлі прытулак у заведзеным парадку.

«Кенедзі Джон Ф., — было акуратна выведзена ў журнале рэгістрацыі хворых. — Шпіталізаван у 12.38, белы, пол — мужчынскі, пакладзен у аддзяленне хуткай дапамогі за нумарам 24740. «Галоўная скарга — вог. р. — вогнестрэльная рана». «Конэлі Джон, нумар 24743, скарга тая ж.» Ён быў зарэгістраваны трыма радкамі ніжэй, пасля белай жанчыны з крывацёкам з рота і каляровай жанчыны з болямі ў брушной поласці. (У сапраўднасці губернатара прывезлі раней за ўсіх іх).

Так працягвалася ўвесь дзень.

ЗАНАДТА ПОЗНА

У цэнтры гэтай буры ляжала цела Джона Кенедзі, аддзеленае ад яе грандыёзнай справай, якой былі заняты ўсе ў аперацыйнай № 1. Тут не было патрэбнасці ў прытворстве. Мужчыны і жанчыны, што сабраліся тут, не маглі сумнявацца ў неадкладнасці сваёй справы, і дысцыпліна ўстанавіла ў ёй своеасаблівы спакой. Людзі механічна бралі ланцэты і катэтэры; рукі ў гумавых пальчатках цягнуліся, сціскаліся, рухаліся ў рытмічнай пантаміме.

ВЯЛІКІ ЧЫТАЛЬНІЦКІ КОНКУРС

Што хто сказаў?

ДОМНА ІВАЦІК
Ахрымы, Гайнаўскі павет,
Год 65, працуе на гаспадарцы.
Прачытала:
«Курган» Я. Купалы
«У палескай глушы» Я. Коласа
«Раскіданае гняздо» Я. Купалы.

«Кніжкі вельмі падабаюцца. Аўтары ведалі душу селяніна і, як у люстры, адбілі яго жыццё, жыццё здзекаў багатых над народам. Жыццё, якое я яшчэ застала і памятаю той час — цяжкіх прыгнётаў».

ВЕРАНІКА ЛЕАНЮК
Бельск, Беларускі ліцэй,
Год 17, вучаніца.
Прачытала:
«Сіні ранак» А. Пысіна
«Раскіданае гняздо» Я. Купалы
«Майская навальніца» М. Даніленка.

«Так, творы падабаліся. З усіх іх у простых словах пазнала я лепш жыццё. Пераважна вершы Пысіна — кароткія, а столькі задумы ў іх, радасці нейкай».

ПАРАСКЕВА ТАРАНТА
Шэрні, Бельскі павет,
Год 35, на гаспадарцы.
Прачытала:
«Нарач» М. Танка
«У дрымучых лясах» З. Бядулі
«Збор твораў» К. Чорнага.

« Беларускія кніжкі мне наогул падабаюцца. Асабліва люблю кніжкі, якія расказваюць аб цяжкасцях вайны і такія, у якіх апісваецца Беларусь».

ВАСІЛЬ ТАРАНТА
Шэрні, Бельскі павет.
Год 44, мужык (так напісана ў арыгінале, так і падаю).
Прачытаў:
«Новая зямля» Я. Коласа
«Фельетоны» Дзядзькі Левана
«Лявон Бушмар» К. Чорнага.

«Мне падабаюцца ўсе беларускія кніжкі. Таму перад усім, што пісаны яны на маёй роднай мове. З гэтых твораў найбольш падабаліся мне фельетоны Левана, таму што закрануты ў іх актуальныя справы нашага жыцця».

Старшыня Грамадскай рады ў Орлі гаворыць: — Ворля запісалася да конкурсу на найчысцейшую вёску. Конкурс закончыцца на пачатку восені. Укладзена ўжо 700 метраў тратуара, яшчэ будзе ўкладзена 800 м.

Так і закончылася наша гутарка аб чысціні на размове аб тратуарах. Пачалі мы гаварыць аб другіх справах. Гэта значыць, пра «бажніцу», аб якой гаворыцца і пішацца мо гадоў дзесяць, калі не больш...

— Дакументацыя на рамонт «бажніцы» ўжо даўно зроблена, — сказаў старшыня.

— Каля двух год таму назад, — пацвердзіў сакратар Грамадскай рады.

— Ну, і што? — запытаў я.

— Нічога больш не ведаем, — адказаў старшыня. — Вы ляпей папытайце ў гэтай справе Паўлючука ў Ваяводскай радзе. Ён усё павінен ведаць...

Так я і зрабіў. Зайшоў да Ваяводскай рады і давай пытаць пра Паўлючука. — Няма Паўлючука, — сказалі. — Паўлючук у водпуску... Пані Лебядзінская заступае яго.

— Вы ў справе сінагогі ў Орлі? —

спытала Лебядзінская. — Арлянская сінагога — вельмі цэнны архітэктурны аб'ект, у ім наглядаюцца яшчэ рысы класічнага стылю...

— Ну, так, — перабіў я даволі грубіянска ўсё-такі. — А што з рамонтам?

— У гэтай пяцігодцы сінагога ў Орлі напэўна будзе адрамантавана, нават у плане фігуруе яна. Кіно ў ёй не будзе, бо Ваяводскае праўленне кінематаграфіі дайшло да вываду, што гэта сінагога непрыдатная да абсталявання ў ёй кінотэатра. Во, Бельскі павятовы аддзел культуры мог бы падумаць над стварэннем у гэтым старажытным аб'екце нейкага цэнтра культуры.

— Пагаворым у Бельску, — сказаў я.

— Такім чынам Бельск мог бы даплаціць да рамонту, — выяснілі мне істоту справы.

— Разумею, — сказаў я, разумеючы, у чым напраўду справа.

— Цэнтраля «насенная» цікавіцца сінагогай у Орлі, — паведаміла мне п. Лебядзінская. — Але цяжка мне выясніць што-небудзь дакладней.

— Я папытаю ў цэнтралі, — сказаў я дагадным голасам.

Папытаў. Не, цэнтраля не цікавіцца.

— Можа аддзел нашай цэнтралі ў Бельску цікавіцца, — сказаў мне голас з цэнтралі. — Пазваніце ў той наш аддзел у Бельску на нумар 161 і пагаварыце з гаспадарчым кіраўніком...

У Бельску тлумачылі мне, што ўсё ж такі найляпей даведаюся аб усім у Орлі...

(С.Я.)

Рана ў горле была маленькая, і з яе сачылася кроў. Пашкоджанне патылічнай часткі чарапной каробкі, аднак, наўрад ці можна перабольшыць. Яно выклікала вялікі крывацёк, які пачаўся на Элм-стрыт, працягваўся на ўсім працягу шляху і тут, пакуль яго везлі па калідоры, і не спыніўся да гэтага часу. Можна было меркаваць, што да гэтага моманту Кенедзі сыдзе крывёю, але яго выдатнае сэрца працягвала падаваць кроў.

Першы ўрач, які прыйшоў, Чарльз Карыка, дваццаці з лішнім гадоў, што працуе ў шпіталі другі год, хутка агледзеў прэзідэнта. Не было ні пульса, ні крывяного ціску. Тым не менш ён яшчэ не быў канчаткова мёртвы, яго цела яшчэ рабіла перыядычна канвульсіўныя рухі, і час ад часу можна было пачуць біццё сэрца. Карыка пачаў ужываць рэанімацыю, увёў трубку праз рот, спрабуючы прачысціць дыхальныя шляхі. Лакціраваны раствор Рынджэра — відазменены фізіялагічны раствор — быў уведзены ў правую нагу з дапамогай катэтэра. Паспешна, прыглушаным шэптам урач запытаўся пра групу крыві. Медыцынская сястра нечакана гучна запытала ў Хіла і Келермана: «Якая група крыві ў прэзідэнта?» Клінт палез за кашальком. Рой сказаў: «Нулявая, рэзус дадатны». Але паколькі не было ўпэўненасці ў дакладнасці гэтых звестак, прэзідэнту ўвялі кроў нулявой групы з адмоўным рэзусам, таму што гэта група не дае ніякай рэакцыі, незалежна ад групы крыві хворага. Між тым ля каталкі сабралася 14 урачоў. Празмерна шмат; плошча палаты ледзь у два разы перавышала плошчу асабістага ваннага пакоя Кенедзі на другім паверсе яго рэзідэнцыі. Абсалютна неабходныя былі толькі тры ўрачы: Малькальм Перы, 34-гадовы хірург, які толькі што прыбег з бальнічнага кафетэрыя на змену маладому Карыка; Бэрклі, таму што ён ведаў гісторыю хваробы пацыента, вёз з сабою ў чорным чамаданчыку яго спецыяльныя лекі і ведаў правільныя дазіроўкі, і Марыон Т. Джэнкінс, галоўны анестэзіёлаг шпіталя.

Зрабіўшы надрэз у горле прэзідэнта пад самай ранай у міжсценні, Мак Перы пачаў пяцімінутную трахеатэмію — «рот у горле». Тым часам трубка, уведзеная ў рот Кенедзі, была злучана з рэспіратарам у надзеі аднавіць дыханне.

У 1 гадзіну дня хірург Кемп Кларк сказаў прыгнечана: «Занадта позна, Мак».

Доўгія рукі Перы сціснуліся ў адчаі. Ён павольна падняў іх ад ненатуральна белых грудзей Кенедзі, выйшаў нягледзячы з пакоя і паваліўся на крэсла, ўставіўшыся ў прастору і абыякава грызучы пазногаць мізінца. Урач, які стаяў у галаве каталкі, працягнуў руку і нацягнуў прасціну на твар прэзідэнта. Кларк павярнуўся да Жаклін Кенедзі і сказаў: «Ваш муж паранен смяротна». Яе губы бязгучна шавяльнуліся: «Я ведаю».

(Працяг будзе)

У Дыдулях на дзяржаўнай зямлі

ПГР у Дыдулях заснаваны ў 1964 годзе. Стаялі там пустыя будынкі пасля распаўшайся ў 1957 годзе спулдзельні прадукцыйнай. Трывалыя, аблічаныя хіба на сто год. Было тады за што зачапіцца.

Дырэктар дыдулеўскага ПГР-у, **Чэслаў Залеўскі** на ПГР-аўскай рабоце вырас і з'еў зубы. За ім дваццаць год стажу. У Дыдулях ад першых дзён. Глядзіць аптымістычна ў будучыню дыдулеўскага ПГР-у.

— Да 1970 года, — кажа, — маем намер ліквідаваць затраты і тады ўсім пакажам, як трэба гаспадарыць! Ужо зараз, пасля трох гадоў нашага гаспадарання, маем лепшыя ўраджаі ад аднаасобнікаў. У мінулым годзе, для прыкладу, было ў нас 17,5 цэнтнераў збожжа з аднаго гектара. У гэтым годзе будзе толькі ж сама. А ў тутэйшых сялян на тры-чатыры цэнтнеры менш. Мы ў сябе не шкадуем штучных угнаенняў. Зараз на кожны гектар выпадае ў нас па 150 кілаграмаў хімічнага ўгнаення.

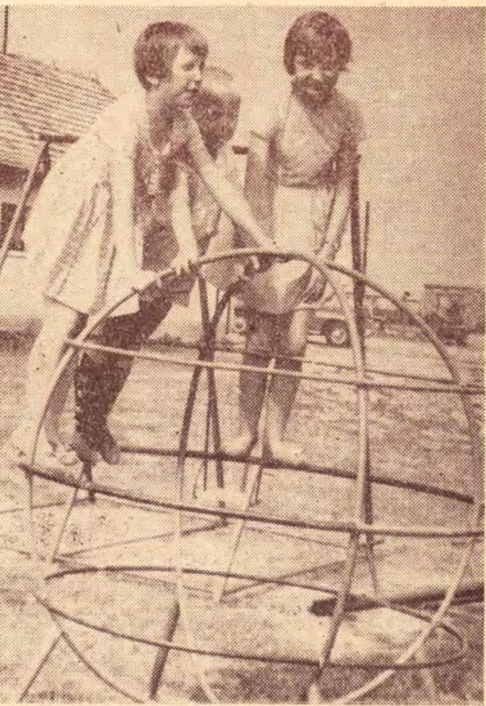

На пэгээраўскім панадворку дзеці маюць розныя прылады для гульняў. Незадоўга будзе тут дзіцячы сад.

Дырэктар дыдулеўскага ПГР-у Чэслаў Залеўскі вырас на ПГР-аўскай рабоце. За ім 20 год стажу ў розных ПГР-ах.

Незадоўга дойдзе да 200 кілаграмаў. Але пакуль што не хапае нам людзей. Вось сёння — першага жніўня, а ў мяне яшчэ шмат жыта і пшаніцы не скошанай. Наш ПГР запланаваны на 30 сем'яў, а ў мяне зараз усяго ледзь 7 рабочых, ды ў тым ліку 2 абаровых і 5 трактарыстаў. На мясцовых жыхараў вёсак не магу разлічваць. У іх уласныя крыніцы даходу. Ткуць саламяныя дарожкі і гэта дае ім па некалькі тысяч злотых у месяц. У мяне заработкі таксама нядрэнныя. Трактарысты атрымоўваюць па 2000 — 3000 зл., абаровыя — 1800—2500 зл., палявыя рабочыя 1200—1800 злотых. Усе маюць дармовыя кватэры і бясплатнае малако. Могуць трымаць па 2 кормнікі і 30 штук курэй. Будуем кватэры. Вунь бачыце гэты белы домік. Ён аблічаны на 4 сям'і. Такіх домікаў будзе 8. З вадой з кранаў і з ваннымі пакоямі. Хай толькі прыязджаюць людзі!

Віктар Рудчык
Фота аўтара

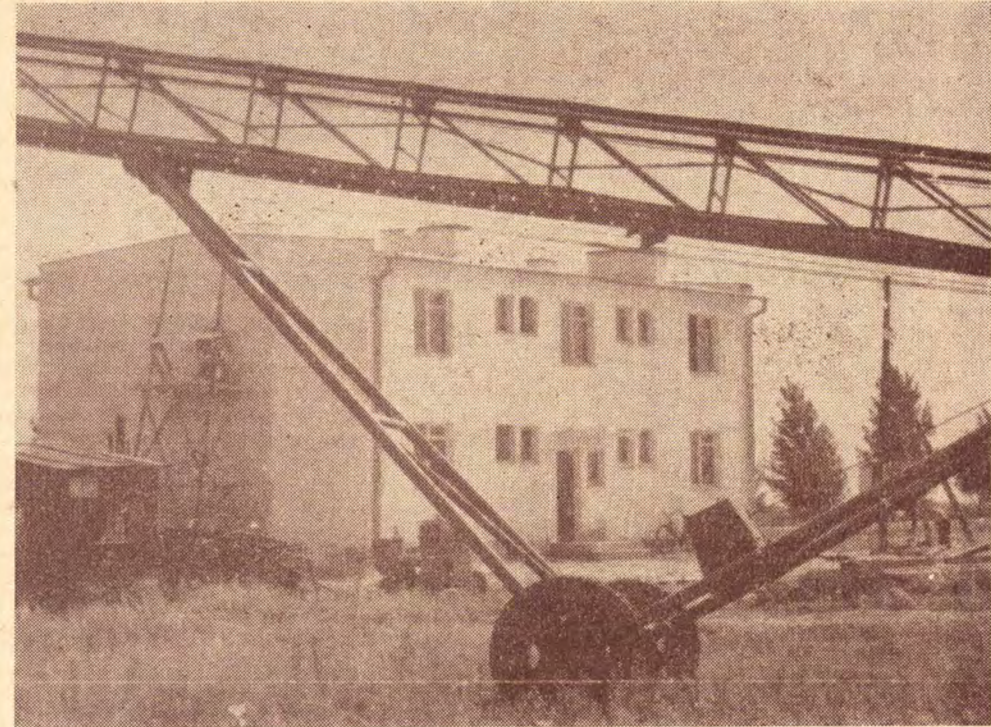

У Дыдулях будуюць кватэры для рабочых. Гэткіх чатырохсямейных домікаў будзе восем.

ВЯСКОВЫЯ ДЗЯЦІНЦЫ

Статыстыка пажарнікаў паказвае, што прычынай многіх пажараў у вёсках з'яўляюцца дзеці, якія астаюцца без апекі. Таму вельмі важна, каб у час вялікага накаплення палявых работ дзеці знайшлі добрую апеку. Гэта магчыма ў дзяцінцах, хаця б сезонных.

Вясковых сезонных дзяцінцаў у мінулым годзе было на Беласточчыне 292. У іх знаходзілася звыш 9 тысяч дзяцей. У гэтым годзе пад пастаяннай апекай у 320-ці дзяцінцах знаходзіцца ўжо звыш 10 тысяч дзяцей.

Вясковыя дзяцінцы абсталёўваюць Таварыства сяброў дзяцей, гурткі вясковых гаспадынь — у супрацоўніцтве з аддзеламі асветы. Добра было б, каб гэтыя арганізацыі прадоўжылі дзейнасць вясковых дзяцінцаў на перыяд капання бульбы. Тады таксама ў гаспадароў няма каму займацца дзяцьмі, а пагроза пажару яшчэ больш небяспечная, бо ўсё збожжа звезена ўжо ў клуні.

Ірэна Селяпіцкая

КІМ КАЛІ АДКРЫТЫ МАЦЕРЫКІ?

Старажытныя культурныя дзяржавы і народы (асірыйцы, вавіланяне, егіпцяне, грэкі, армяне і інш.), якія існавалі больш чым 400—500 г.г. назад, жылі на стыку Азіі, Еўропы і Афрыкі. Яны пасяліліся ў нізоўях рэк Тыгра і Еўфрата (Месапатамія), на тэрыторыі цяперашняга Егіпта, займалі значную частку Пярэдняй Азіі, а таксама паўднёвыя паўастравы Еўропы.

Ад гэтага цэнтра старажытнай цывілізацыі на ўсход знаходзілася Азія, а на захад — Еўропа. Усход па-асірыйску называўся «асу», а захад — «эрэб». Адсюль, відавочна, і пайшлі назвы — Еўропа і Азія — гэтых старажытнавядомых частак Свету.

Цікава адзначыць, што на першай з карт, якая паявілася 3800 гадоў да н.э. і была намалявана на глінянай табліцы, паказвалася паўночная частка Месапатаміі.

Фінікіяне ў VII—VI вв. да н.э. абышлі на суднах вакол Афрыкі, а ў 550—500 г.г. да н.э. пабывалі на Брытанскіх астравах.

Што датычыць назвы Афрыкі, то хутчэй за ўсё, яна паходзіць ад назвы аднаго з плямён, якое жыло на поўначы гэтага мацерыка — афарыгаў. Існуюць і іншыя меркаванні.

У глыбокай старажытнасці ў вучоных была думка аб існаванні невядомага паўднёвага мацерыка. Ужо на карце Пталамея ў 2-м стагоддзі да н.э. была паказана вялізная зямля ў паўднёвым паўшар'і, якая даходзіла да полюса і называлася «зямлёй паўднёвай, невядомай». Так гэта назва і замацавалася за Аўстраліяй, якая была адкрыта ў 1606 годзе галандцам В. Янсзонам і доўгі час лічылася самым паўднёвым мацерыком.

У 1606 годзе В. Янсзон пабываў у заліве Карпентарыя, а праз некалькі месяцаў пасля яго Л. Торэс прайшоў пралівам, названым потым яго імем. У 1642—1644 г.г. А. Я. Тасман з поўдня абышоў гэты мацярык. Затым Аўстралію наведалі многія падарожнікі і сярод іх Міклуха-Маклай, вядомы рускі географ.

Аўстралія ў якасці самастойнага мацерыка паказана на карце Г. Фостэра ў 1783 годзе.

Амерыка (Паўночная і Паўднёвая) адкрыты К. Калумбам у 1492—1504 гадах.

Назву гэтай частцы свету даў картограф Вальдземюлер у 1507 годзе ў гонар фларэнтыйца Амерыга Веспучы, упершыню выказаўшага меркаванне, што зямля, адкрытая Калумбам, з'яўляецца новай часткай свету.

Антарктыда, апошні з мацерыкоў і частак свету, на якія дзеліцца суша зямнога шара, адкрыта ў 1820 годзе рускімі маракамі Ф. Белінсгаузенам і М. Лазаравым. Яны падышлі да яе берагоў у раёне вострава Пятра і зямлі Аляксандра на двух невялікіх шлюпах «Мірны» і «Усход» (руская антарктычная экспедыцыя 1819—1821 г.г.).

Назву гэты мацярык атрымаў ад двух лацінскіх слоў: анці — супраць і аркцікас — паўночны, г.зн., які ляжыць супраць Афрыкі.

Усяго на Зямлі, такім чынам, шэсць мацерыкоў (Аўстралія, Афрыка, Паўночная Амерыка, Паўднёвая Амерыка, Еўразія і Антарктыда) і шэсць частак свету (Аўстралія, Афрыка, Амерыка, Еўропа, Азія і Антарктыда).

Аўстраліец з бумерангам.

Пуэрта Рыка.

Выбух дапамагае хлебаробу

Так, выбух — гэты даўні слуга вайны, забойца і разбуральнік, — у нашы дні ахвотна набывае мірныя прафесіі. Умела падрыхтаваныя выбухі перакрываюць рэкі, прабіваюць тунелі ў скалах. А нядаўна выбух прыйшоў на дапамогу хлебаробу, ён навучыўся раскідваць угнаенні, ды яшчэ арганічныя.

У адходах цукровай вытворчасці ёсць усе рэчывы, неабходныя для раслін, — фосфар, калій, азот. Але паспрабуйце ўнесці ў глебу густую ліпкую масу! Вырашылі звярнуцца за дапамогай да спецыялістаў-падрыўнікоў.

Дослед быў праведзены на эксперыментальным полі ў адной з гаспадарак Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Бурты «салодкіх адходаў» былі раскладзены ў асобным парадку на адлегласці 30 метраў ад аднаго. На падрыў кожных дзвюх з палавінай тон масы спатрэбілася ўсяго два 700-грамовыя зарады. Некалькі мінут падрыхтоўкі, грукочуць выбухі — і які вынік! Ім застаўся б задаволены нават самы строгі аграном. Уся плошча вялікага поля была раўнамерна пакрыта патрэбным па таўшчыні слоем раскіданай масы.

Спецыялісты падлічылі, што гэта спосаб унясення «салодкіх угнаенняў» у чатыры-пяць разоў танней за ўсе іншыя.

БАЦЬКА І СЫН

Ісаеў ужо два дні прыходзіў на сустрэчу і ў касцёл і ў рэстаран «Французскага» атэля, але сувязі так і не атрымаў. Ён, вядома, не ведаў і не мог ведаць аб тым, што яго кантактуюць не з разведчыкам падобнага яму класа, але з працаўніком франтавой разведкі. Як і любы чалавек, разведчык не можа ведаць усяго, але ў адрозненне ад усіх іншых людзей ён абавязаны рабіць допуск у сваіх разважаннях — допуск, які граніччыць з жульвернаўскай фантазіяй.

Таму, убачыўшы за сабою хвост пазамінулай ноччу — хвост дзіўны — усяго адзін чалавек, а не група, Ісаеў спыніўся на дзвюх дапушчальных версіях. Першая версія: Шверар з чацвёртага аддзела гестапа вырашыў праявіць руплівасць і прымацаваць да яго целаахоўніка. Гэта, зразумела, неразумна, але ў Шверара гэтага хода можна было спадзявацца. Іншая версія: на сувязь яму далі разведчыка яшчэ малавопытнага. Ісаеў дапускаў такую магчымасць, што на сувязь да яго прыдзе малады, малавопытны чалавек з блізкай, тактычнай разведкі, таму што заданне пастаўленае перад ім людзьмі з Генштаба, — вельмі сур'ёзнае заданне, звязанае з доследамі Вернера фон Браўна, які апошнім часам даслоўна закідваў Лондан сваімі «ФАУ». Гэтае заданне не магло не быць вырашаным у кантакце з франтавой разведкай, паколькі другая фаза задуманай аперацыі павінна вырашацца з дапамогай мясцовага падполля і дэсантнікаў з найбліжшых ад лініі фронта дывізій.

Ноччу, вярнуўшыся да сябе ў атэль, Ісаеў улез пад пярыну і ўпершыню задумаўся не над сваімі паступкамі, а над аналізам сваіх паступкаў. Калі толькі ён укараніўся ў апарат гітлераўскай службы бяспекі, яму з вялікай цяжкасцю ўдавалася быць знешне спакойным. Ён быў заўсёды як нацягнутая вяроўка: дакраніся толькі вострым нажом, сама лопне. Цяпер, пасля дваццаці год, Ісаеў, як ён сам акрэсліў сябе, пакрыўся акцёрскімі мазалямі ўдач. Часам яму было страшна: ён пасля паўгадзіннага знаёмства ўсё ведаў аб тым чалавеку, якога толькі што ўбачыў. Аднойчы ён зайшоў да прадказальніка будучыні, які славіўся сваімі варажэннямі. Гэта было ў Берліне. Прадказацель спытаў, як пан оберштурмбанфюрэр СС хоча, каб яму варажыць: картачныя лабірынты ці адна толькі рука.

— Пачнем з рукі, — сказаў Ісаеў. — Вам патрэбна левая?

— Вядома, — адказаў прадказацель, — абавязкова левая.

Ён доўга гладзіў руку Ісаева, дакрануўся да ўзгоркаў і ліній яго далоні, блізка разглядаў яе, заміраў; потым, закрыўшы вочы, зноў гладзіў, а потым пачаў гаварыць:

— Вы прашлі складанае, поўнае шляхетнасці і барацьбы жыццё салдата ідэі. У вас было цяжкае дзяцінства. Вы бачылі шмат няшчасця, вы самі прашлі праз няшчасце. Вас выратавала ваша воля. Вы вельмі валявы чалавек, але ваша валявое імкненне базуецца на мяккім сэрцы. Вы вельмі добры. Гэта ваша затоеная боль, гэта пытанне, на якое вам яшчэ трэба адказаць. Лінія вашага розуму, якая ў большасці людзей спадарожнічае зусім аўтаномна лініі жыцця, у вас злілася разам пасля нейкага шоку, які вы перажылі. Хутчэй за ўсё, гэта быў шок звязаны з барацьбой, з вашай унутранай барацьбой супраць агульнага зла.

«Божа ты мой, як спрытна ён хлусіць, і як гэта павінна падабацца нацысцкім дзеячам! Ён коўзае па зрэзу агульпартыйных біяграфій людзей у чорных формах. Бедны, што б ён гаварыў мне, калі б я прышоў сюды ў цывільным, думаў Ісаеў, аглядаючы пакой, дзе яны цяпер сядзелі. — Трэба пастрашыць гэтага правідцу».

— Дзякую, — сказаў Ісаеў. — Пра будучыню не трэба. Цяпер хочаце, я паваражу вам.

— О, гэта цікава!

— Дайце мне вашу левую руку.

Ісаеў бегла паглядзеў на яго далонь, потым доўга глядзеў у вочы прадказніку, а потым пачаў гаварыць:

— У дзяцінстве вы шмат хварэлі. Адзін раз вы былі пры смерці. Вас выратаваў бацька. Ён выняньчыў вас. Памойму, гэта быў дыфтэрыт.

Прадказнік зварухнуўся. Ісаеў, быццам не заўважыўшы гэтага, працягваў:

— У школе вы вельмі дрэнна вучыліся, вы нават не закончылі і доўгі час былі на фізічнай працы. Жанчына, якую вы любілі, нядаўна пакінула вас, і вы ўсю сваю нерастрачаную любоў перанеслі на жывёлу. Каля года вы вучыліся ва ўніверсітэце. У гэты час вы галадалі, а потым разбагацеўшы, вы сур'ёзна захварэлі. Найбольш баіцеся вашай шчытападобнай залозы. Я не раю вам рабіць тую аперацыю, якую вам ужо прапанавалі або запрапануюць. І не чаруйцеся з нагоды фармальнай логікі і матэматычнай псіхалогіі. Вы не ва ўсім чысты — унутрана, вельмі ўнутрана перад ідэямі нашай дзяржавы. Або вы чалавек нячыстай крыві і скрываеце гэта, або ў вас у канцлагеры адзін з вашых шматлікіх крэўных, або вы жылі з яўрэйкай.

— Гэта не гаданне, — сказаў бездапаможна ўсміхнуўшыся прадказнік. — Проста вы ведаеце маю анкету, якую я запоўніў у паліцайпрэзідыуме ў мінулым тыдні.

Тады ўпершыню Ісаеву стала па-сапраўднаму страшна, таму што, зразумела, ніякай анкеты гэтага чалавека ён не чытаў: ён проста чытаў яго вочы, твар, рукі, залысіны, бляск выпуклых вачэй, пыл на буфеце і кніжных паліцах, фатаграфію жанчыны на сцяне, рэакцыю на яго, ісаеўскія першыя словы — словам, на той велізарны лік акружаючых кожнага чалавека рыс, крэсачак, слядоў, сінякоў, манер, усяго таго, што дазваляе пры неабходным допушчэнні смеласці зрабіцца прарокам.

ТРЫБУНА чытачоў

НАШЫ ЗЕМЛЯКІ

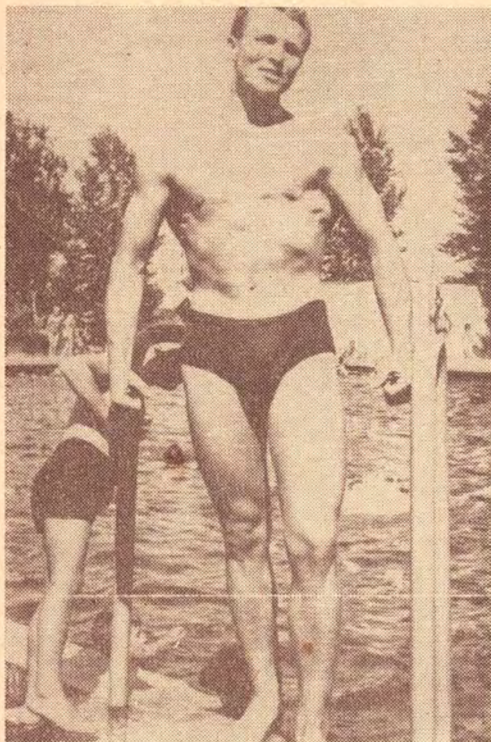

Кастусь Цялушэцкі (на здымку) нядаўна вярнуўся з арміі. Там, дзякуючы рацыянальнаму харчаванню і сістэматычным трэніроўкам, дайшоў да высокай фізічнай спраўнасці. Ён лёгка падносіць штангу вагой ад 100 да 120 кг. У канцы сваёй службы на фізкультурных спаборніцтвах ён выйграваў нават прызы. Кастусь Цялушэцкі з Новага Ляўкова здабыў у арміі таксама права вадзіць матацыкл і грузавыя машыны. У час яго вайсковай службы бацькі атрымоўвалі пахвальныя лісты ад яго камандзіраў. (яц)

ГАЙНАЎСКІЯ ВОДНЫЯ СУПОЛКІ

Гайнаўскі павет налічвае 21 водную суполку. На Гайнаўшчыне было многа лугоў і сенажацяў, якія патрабавалі меліярацыйных равоў. Каб меліярацыйныя равы выконвалі неабходную ролю, трэба каб даглядала іх добрая рука чалавека.

У гайнаўскім ПЗВС (Павятовы звёнзэк воднай суполкі) працуе 36 пастаянных рабочых, якія кансервуюць равы і маюць безупынны нагляд над імі. Да таго яшчэ ёсць 70 сезонных рабочых пры меліярацыйных равах. Уладзімір Колнер, які ўзначальвае гайнаўскі ПЗВС, мне сказаў, што сяляне нашага павета зразумелі ролю водных суполак. Можна пахваліць водную суполку ў Лозаве, якая добра дбае пра сенажаці.

«Ярош»

ВЯСЁЛЫЯ ВЕЧАРЫНКІ

Нараўская чыгуначная станцыя. Некалькі мураваных дамоў, якія стаяць паабапал чыгункі. Гэта месца забітае дошкамі ад свету. Але зараз справа зусім змянілася. Тут пачала збірацца вясковая моладзь з усіх навакольных вёсак. У пустой і прасторнай хаце пасяліліся дзве сем'і цыганоў, спрытных музыкантаў. Кожны вечар тут адбываецца бясплатная, прыемная танцавальная вечарына. Зараз пачалі ўсе паважаць чыгуначную станцыю і прыязджаць на забаву. «Чарот»

Дарагое Сэрцайка!

Мне 22 гады. Працую на гаспадарцы, а мой муж апрача гаспадаркі даязджае яшчэ да працы ў горад. Ужо 3 гады як мы пажаніліся. Муж мой вельмі любіць малыя дзеці і хацеў бы мець свае дзеці. Аднак я не магу мець дзяцей, хоць не ведаю чаму, бо маю добрае здароўе, добра выглядаю і ніколі не хварэю. Апошнім часам муж мой (быў падпіты) сказаў мне, што пакіне мяне, бо што я за жанчына, калі не магу мець дзяцей. Я кахаю мужа і не ведаю, як бы гэта ўсё перанесла. Што рабіць, Сэрцайка, каб муж не пакінуў мяне. Парай.

Оля
З Гайнаўскага павета

Дарагая Оля!

Не мець дзяцей у сям'і, гэта сапраўды няшчасце. Бо мала ёсць людзей, якія пажаніўшыся не хочуць мець дзяцей. У большасці такіх сем'яў муж цэлую адказнасць звальвае на жонку, як, напрыклад, і ў тваім выпадку. У многіх аднак выпадках бывае, што іменна прычынай няплоднасці бывае муж. Таму раю табе, Оля, звярнуцца разам з мужам да лекара гінеколага, які вас праверыць і сцвердзіць, хто з вас павінен лячыцца. У большасці выпадкаў лячэнне ў гінеколага канчаецца эфектам. Пастарайся толькі як найхутчэй пайсці да лекара.

Жадаю поспехаў
Сэрцайка

АРЭШКАЎСКАЯ СВЯТЛІЦА

У Арэшкаве, адной з вёсак Гайнаўскага павета, ёсць святліца, у якой змяшчаецца кіно і тэлевізар. Калі тэлевізар закупіў арэшкаўскі сельскагаспадарчы гурток, людзі ішлі ў святліцу і аглядалі з зацікаўленнем польскую і савецкую праграмы. І так было да месяца чэрвеня.

У чэрвені сапсаваўся тэлевізар, які да гэтага часу не наладжаны. Арэшкаўскія людзі пасля цяжкай работы ў полі прыходзяць у клуб-кавярню правесці вечар, прыбывае таксама многа моладзі, якая не мае ніякай разрыўкі. Старэйшыя і малодшыя вечарамі граюць у карты, у той час, калі маглі б правесці культурна час, аглядаючы тэлевізійную праграму, або чытаючы прэсу. Толькі ў святліцу газеты прыходзяць не ў той дзень, калі трэба. Старэйшыя людзі і светліцовая, якой з'яўляецца Валя Галёнка, інтэрвеніравалі ў Грамадскую раду ў Арэшкава ў справе рамонту тэлевізара, але без выніку.

Апрача таго 27 чэрвеня адкрылі кіно, але не высвятлялі яшчэ фільмаў. Да гэтага часу прыязджала кіно з Дубіч Царкоўных. Калі адкрылі арэшкаўскае кіно, з Дубіч адказалі.

Святліца ў Арэшкаве патрабуе рамонту. Да гэтай пары зрабілі толькі фундамент. Дах не рамантуюць. Як падае дождж, у святліцы поўна вады. Святліца занядбана, і людзі не могуць прыемна правесці свабоднага часу.

Жыхары Арэшкава

АКТЫЎНАЯ КАМІСІЯ

Адной з найбольш актыўных камісій ППРН у Бельску з'яўляецца камісія камунікацыі. У час сваёй кадэнцыі яна ўнесла шмат прапаноў. З яе ініцыятывы добра абсталявана парк дарожных машын і адкрыта магазін «Матазбыт». Члены камісіі актыўна дзейнічаюць пры кантролі дарожных работ.

Тэкст і фота П. Зінкевіч

СУПОЛЬНЫЯ НАМАГАННІ ДАЮЦЬ ЖАДАНЫЯ ВЫНІКІ

План кантрактацыі збожжа на 1968 год у трамадзе Ласінка (Гайнаўскі павет) складаў разам 200 га. Рэалізаваць яго пачалі ў маі г.г. Нават спалучылі з кантрактацыяй рапсу. Але і гэта не давала жаданых вынікаў. Толькі супольная акцыя ПГРН, ГС Нарва і аддзела скупу ППРН у Гайнаўцы дала эфект. Напрыклад, 30 ліпеня г.г. супольны выезд працаўнікоў вышэй указаных устаноў дазволіў падпісаць кантрактацыйныя абавязацельствы на 34,30 га збожжа. Цяпер план выкананы ў 96%, а ў найбліжэйшы час будзе перавыкананы.

Звыш 100% плану выканалі сяляне Волькі, Барысаўкі, Рэпіска, Васількова і інш. Недацэньваюць ролю кантрактацыі сяляне Крыўца, дзе на 70 гаспадарак падпісана абавязацельстваў толькі на 3,50 га.

Перадавікі кантрактацыі ў тутэйшай ваколіцы з'яўляюцца Аляксей Давідзюк з Трывежы, Павел Семянюк з Рэпіска, Мікалай Ходак з Ласінкі, Іван Раманюк з Прыбудак і Іван Спурунюк з Каменя.

Пе-С

СТАРАННЫ КРАМАР

Аляксей Салежынскі з вёскі Вітава, Гайнаўскі павет, з'яўляецца адным са старэйшых крамараў на Гайнаўшчыне. Перад вайной ён ужо гандляваў у сваёй маленькай краме. Хоць цяжка было тады з таварамі для вёскі і дарагія яны былі, аднак старанны крамар недзе іх даставаў, і жыхары вёскі кожны раз маглі купіць у Салежынскага цукар, соль, ці нешта з абутку.

Калі настала народная ўлада, жыхары Вітава зноў выбралі крамарам Салежынскага, бо ведалі, што ён іх не падвядзе. Крама знаходзілася ў цёмным памяшканні, аднак розных тавараў тут ніколі не бракавала.

Цяпер у Вітаве стаіць прыгожая, вялікая крама — ініцыятыва і труд вітаўцаў. Заўсёды поўна тут людзей, і старанны, ветлівы крамар з усмешкай кожнага вітае.

М. Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

ЧЫН У БЕЛАВЕЖЫ

30 ліпеня партыйная арганізацыя Грамадскай рады нарадовай у Белавежы арганізавала чын, прысвечаны 50-цігоддзю Вялікай кастрычніцкай рэвалюцыі і 23-цяй гадавіне ліпеньскага маніфеста. 27 асоб развозілі машынамі пясок і папраўлялі вуліцу Стачок. Між іншым, прывезена таксама пясок пад уваход у беларускі рэгіянальны музей. Дзякуючы гэтаму месца каля нашага музея папрыгажэла.

Ул. Гацута

Таму яшчэ на самым пачатку, каб выратаваць аднаго нелегала-чакіста ў Парыжы, Ісаеў, выслухаўшы белага разведчыка, маладога гарачага графа Граеўскага, калі той, захоплены, прыбег да яго з паведамленнем, што чырвоны абложаны кампрамітуючымі матэрыяламі і што перавербаваць яго — справа дня, глупства і цьфу, Ісаеў тады сказаў:

— Лапачка мая, граф, гэта не вы яго перавербуеце, а ён вас. Кампрамітуючымі матэрыяламі таксама, як і грашыма, па-сапраўднаму не вярбуюць, а калі і вярбуюць, то крэтынаў, абсалютна непатрэбных шануючай сябе разведцы.

— А як жа, па-вашаму, трэба вербаваць? Як і чым? — здзівіўся граф.

— Розумам, — адказаў Ісаеў. — Розумам, ідэяй і воляй. Чалавек — гэта вялікая з'ява, і разгледжваць яго трэба ў цэлым: стары — малады, прыгожы — брыдкі, таленавіты — уседлівы, бліскучы — скромны... Грошы, жанчыны, кампрамітуючыя матэрыялы — усё гэта глупства. Ісці трэба ад дабра і зла, ад катэгорый глабальных, мілы чалавек. Так што плюньце вы на гэтага чырвонага! Калі ён так да вас падставіўся, адыйдзіце ўбок. Гэта яго тонкая работа, паверце на слова...

«Заўтра мне трэба будзе прыглядзецца да хваста ўважліва, — сказаў сабе Ісаеў, — трэба мне паглядзець яму ў твар, а там відаць будзе. Не падабаецца ўсё мне гэта. Як у дрэнным дэтэктыве».

Коля ішоў па другім баку, стараючыся не трапляцца на вочы эсэсаўцу, што крочыў спераду. Той адыходзіў усё далей і далей ад цэнтра і трывога Колі расла з кожнай гадзінай.

— Дзе ж яго страляць-та? — думаў ён. — Сволач, ходзіць там, дзе гарнізон або прахадных двароў няма. Няўжо пачуў? Не павінен. Ён ні разу не аглядаўся.

Гадзін у дзве ночы, калі месяц стаў яркі, гестапавец павярнуў за вугал і прыліп да сцяны дома. Ён чуў, як яго праследавацель, намагаючыся ступаць на насках, спяшаўся за ім і перабягаў вуліцу, каб скараціць адлегласць.

— «Так. Ён водзіць мяне, — зразумеў Ісаеў. — Тут трэба для сябе ўсё высвятліць. Па-мойму, гэты тып не ад Шверара. Паглядзім у твар. Заўсёды трэба паспець паглядзець у твар таму, хто ідзе следам за табою ноччу па ціхім горадзе».

Коля на бягу пераложыў «вальтэр» з унутранай кішэні ў бакавую. Ён стараўся не дыхаць і ступаў асцярожна: «Яшчэ пачуе, гад!» Коля павярнуў за вугал і тварам у твар сутыкнуўся з афіцэрам СС. Святло месяца рабіла твар фашыста непранікальна-чорным, а яго, Колін, наадварот, асвятліла халодным, выразным святлом. Ён ад нечаканасці замёр, нават у кішэню за пісталетам не палез. Нейкую хвіліну яны стаялі непарушна: адзін — задыханы, а другі — спакойны, з чорным тварам, рукі за спіною. І раптам Коля аглох, а потым раптам зноў пачаў чуць усё навокал, таму што навокал яго па вуліцах, у неба, да месяца пакацілася слова, якое сказаў эсэсавец. Ён сказаў толькі адно ціхае, адчайна-пяшчотнае слова:

— Сын...

(Працяг будзе)

КІНО

ПРАГРАМА на 29.VIII.—3.IX.1967 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Całe złoto świata" (radz.), 29 — 30. VIII. „Tyle wierności na nic„ (węgierski), 31. VIII. — 1. IX. „Wołga-Wołga" (radz.), 2 — 3. IX.

Кляшчэлі
„Poślubny rejs" (angl.), 29 — 30. VIII. „Trzy klucze" (jugosł.), 31. VIII — 1. IX. „Potem nastąpi cisza" (jugosł.), 2 — 3. IX.

Дубіны
„Anioł błogosławionej śmierci" (czeski), „Troje i las" (polski), 2 — 3. IX.

Нараўка
„Obrońca z urzędu" (angl.), „Tak blisko nieba" (czeski), 30. VIII — 3. IX.

Нарва
„Popioły" (polski), I i II s. 30. VIII. — 3. IX.

Чыжы
„Sposób bycia" (polski), „Przygody Wernera Holta" (NRD), 30. VIII — 3. IX.

Дубічы Царкоўныя
„Cierpkie głogi" (polski), 29 — 30. VIII. „Długość pocałunku 90" (czeski), 31. VIII — 3. IX.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Chudy i inni" (polski), „Szkarłatne godło odwagi" (USA), 30. VIII — 3. IX.

Орля
„Ktokolwiek wie" (polski), „Towarzysze podróży" (radz.), 30. VIII — 3. IX.

Райск
„Starsza pani bez godności" (franc.), „Gangster i urzędnik" (USA), 30. VIII — 3. IX.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Pałace w płomieniach" (rumuński), „Lenin w Polsce" (polski), 29. VIII — 1. IX.

Міхалова
„Hasło „Odwaga" (angl.), 29 — 30. VIII. „Pociąg pod specjalnym nadzorem" (czeski), 31. VIII — 1. IX. „Zejście do piekła" (polski), 2 — 3. IX.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Wszystko dla psów" (angl.), 29. VIII — 30. VIII. „Grunt to zdrowie" (franc.), 31. VIII — 1. IX. „Miejsce dla jednego" (polski), 2 — 3. IX.

Шудзялава
„Don Gabriel" (polski), „Tytoń" (bułgarski), 30. VIII — 3. IX.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Tygrys lubi świeże mięso" (francuski), „Kanciarze i spółka akcyjna" (angl.), 30. VIII — 3. IX.

Новы Двор
„Panie inspektorze" (jugosł.), „Trema" (USA), 2 — 3. IX.

Ліпск
„Strzelby Apaczów" (USA), „Złodziej brzoskwiń" (bułg.), 2 — 3. IX.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

BZGraf. M-3.

Генадзь Кухарэнка

ЯК МЫ СЫНА СТРЫГЛІ

Петрык — наш двухгадовы сын. Сапраўды, яго пушыстыя валасікі адраслі занадта. Гэта таму, што кожны візіт з ім у цырульню ператвараўся ў пакуты і для Петрыка, і для нас з жонкай, і для цырульніка. На хлопчыка не дзейнічалі ні ўгаворы, ні абяцанні.

— Ты ж ведаеш, як з ім..., — нясмела прамовіў я.

— А мы самі паспрабуем. Падправім ножнічкамі патыліцу, ля вушкаў, — жонка была поўная рашучасці і ўжо корпалася ў шуфлядзе.

— Петрык!

Хлопчык выкаціў на драўляным кані з выскубанай грывай і рэдкім хвастом.

— Петрык, давай будзем чык-чык, — жонка зашчоўкала ножнічкамі ў паветры.

Сын недаверліва пакасіўся на нажнічкі і ўцягнуў галаву ў плечы.

— Хлопчык, разумненькі, ён не будзе плакаць, — жонка, прымяняючы ўсю неабходную ў гэты момант тактыку і стратэгію, падкрадвалася да сынавай патыліцы. Але той скеміў, што да чаго, і пачаў хныкаць.

— Ну, чаго ж ты баішся, дурненькі, усе ж ходзяць у цырульні. І мама ходзіць і не баіцца.

Жонка здагадалася. Яна скамандавала мне апусціцца перад сынам на калені. Узяла пэйсу маіх валасоў.

— Глядзі, Петрык, тата сапраўды не баіцца.

Нажнічкі шоргнулі, і шматок маіх валасоў упаў на падлогу. Я ледзьве не вызверыўся, але тут спахапіўся. Сын глядзеў на мяне, на яго вачах здзяйсняўся подзвіг, і я натужна ўсміхнуўся. Але Петрыку адной ахвяры было мала.

— І маму, — ён утаропіў свае вачаняты на жончыну рыжую галаву.

Я ўзяў нажніцы і пстрыкнуў у жонкі над галавой.

— Ы-ы-ы, — сын нездаволена нахмурыў тварык. Ён прымаў толькі сумленную гульню. І я быў вымушаны адрэзаць у жонкі некалькі валаскоў. Пасля гэтага Петрык дазволіў дакрануцца да сваёй галавы.

— Зноў тату, — запатрабаваў сын.

— Маму!

Спачатку мы пстрыкалі нажнічкамі адзін у другога над галавой, стараючыся захапіць як мага менш валасоў. Але сын задаваў усё большы тэмп...

Праз нейкія чвэрць гадзіны, калі сынава галава нагадвала спаласаваную пракосамі сенажаць, мы глянулі адзін на другога. У мяне і цяпер у памяці дзіка акругленыя вочы жонкі. Яна хапаецца за галаву і, губляючы рыжыя камячкі ўзвітых у цырульні валасоў, бяжыць да люстэрка.

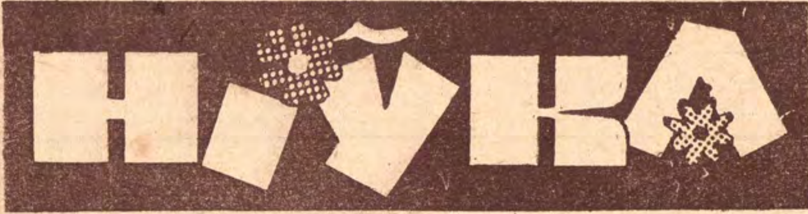

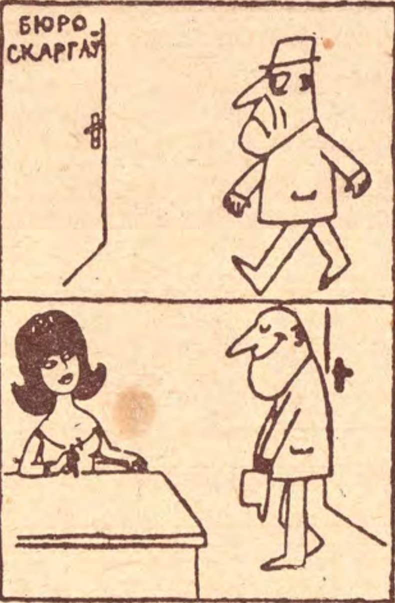

Без слоў

ПРАДПІСАННЕ

— Вы дакладна выконвалі маё прадпісанне: тры пілюлі ў дзень і глыток каньяку для запівання?

— Дакладна, доктар. Праўда, з пілюлямі крыху адстаў, затое па каньяку ў мяне перавыкананне на цэлыя тры месяцы.

КВЕТКІ НЕ ПРАЧНУЛІСЯ

Алёнка назбірала падвечар жоўтых нядокрапак і паставіла іх у вазачку. Раніцой прачнулася, а брацік гаворыць ёй:

— Глянь, Аленка, кветачкі твае завялі.

— Не, Лёнька, гэта яны спяць, гэта яны яшчэ не прачнуліся...

СВЕЦКАЯ ХРОНІКА

Рэдактар С. адмовіўся ўдзельнічаць у турысцкай экскурсіі «Едзем у невядомае», заявіўшы, што паездка ў невядомае не задавальняе яго, паколькі жыхарам многіх гарадоў ён вінаваты грошы.

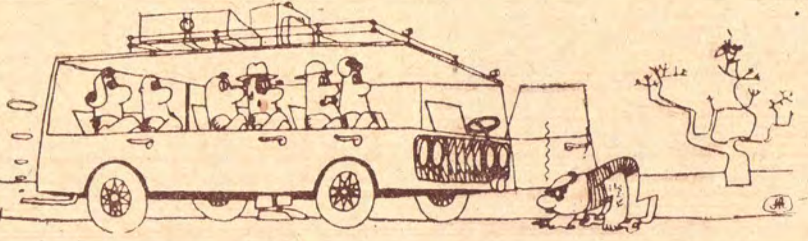

Часта людзі пры дапамозе слёз абмываюць люстра свайго сумлення і тады выразней бачаць сваю віну.

✲

Чалавек заядлы заўсёды знойдзе за што зубамі зачапіцца.

✲

Жыццё ёсць вялікай і цікавай кнігай мудрасці... але не для разяваў.

✲

Гісторыя — вялікі сметнік, у якім беспераппынна грабуцца вучоныя людзі.

✲

Прыгажосць і прастата таксама некаторым коле ў вочы і не падабаецца, бо людзі маюць вельмі розны смак.

— Мама, ён просіць маёй рукі!

Прыгоды Хаджы Насрэдзіна ВЫЖЫЎ З РОЗУМУ

Вандруючы, Насрэдзін Афандзі дагнаў у дарозе дэрвіша і старога-дэхканіна. Далей яны пайшлі разам. Вечарам на прывале, якраз перад сном, Афандзі папрасіў старога, каб ён на золку разбудзіў яго.

— Я вельмі спяшаюся, — сказаў ён.

— Абавязкова разбудзі, не забудзь.

Было цёмна яшчэ, калі стары разбудзіў Афандзі. Той хутка ўстаў, надзеў на галаву замест сваёй чалмы дэрвішскі кулях і пашкрэбаў сваёй дарогай.

Узышло сонца. Стала горача. Афандзі захацеў піць. Нахіліўся над арыкам і раптам убачыў сваё адлюстраванне ў цiхай вадзе.

— Клянуся, гэты стары з глузду з'ехаў, — усклікнуў Афандзі. — Замест мяне ён разбудзіў дэрвіша.

І заспяшаўся назад.

КУБАМЕТР ДРОЎ

— Тата, скажы, кубаметр дроў гэта шмат ці не?

— І шмат і не. Калі як. Калі іх купляеш, дык мала, а калі пілiш ды колеш — ой шмат.

ШАФЁР

Едзе шафёр на машыне. Адною рукою трымаецца за руль, а другою абдымае дзяўчыну.

Міліцыянер убачыў і крычыць:

— Грамадзянін шафёр, дзвюма рукамі трэба!

А шафёр яму:

— Сам ведаю, не маленькі! Але як жа я тады машынаю кіраваць буду?

СІРАТА

— Кажуць, што розум дае маці, а не інстытут, — даводзіў адзін.

— Правільна, я ўжо даўно думаю, што ты вырас сіратою, — адказаў другі.

У ВЕК ТРАНЗІСТАРАЎ

— Цяпер, любачка, званочкаў не носяць!

КОЖНАМУ — СВАЁ

— Пра што ты думаеш, даведацца б жадаў! —
У задуменнай Куркі Певень запытаў.
— Ах, я хацела б дужай быць, як Слон,
Рыкаць, як Тыгр, і смелай быць, як ён...
Са злосцю Певень ёй сказаў: — Відаць,
Табе б пра яйкі лепш, сяброўка, дбаць!

Х. Зія

ЗБЕГ АКАЛІЧНАСЦЕЙ

Прыйшоў да адной жанчыны знаёмы ў госці. Сядзелі, размаўлялі... Раптам зазваніў тэлефон. Жанчына ўзяла трубку, пагаварыла і зноў села побач з госцем.

— Хто гэта гаварыў? — хвалюецца госць.

— Можа яшчэ якісьці «знаёмы»?

— Не! Гэта гаварыў мой муж і запэўніў, што гуляе з табою ў шахматы. Думаю, што, вярнуўшыся дадому, ён будзе выхваляцца, як удала паставіў табе мат.

Песні па заяўках

Па просьбе Веры з Бельскага павета змяшчаем песню п.з.

ПЕСНЯ-СКАЗ О МАМАЕВОМ КУРГАНЕ

Слова В. Бокова — Муз. А. Пахмутовой

На Мамаевом кургане тишина,
За Мамаевым курганом тишина.
В том кургане похоронена война,
В мирный берег тихо плещется волна.

Перед этою священной тишиной
Встала женщина с поникшей головой,
Что-то шепчет про себя седая мать,
Все надеется сыночка увидать.

Заросли степной травой глухие рвы,
Кто погиб, тот не поднимет головы,
Не придет, не скажет: «Мама, я живой!
Не печалься, дорогая, я с тобой!»

Вот уж вечер волгоградский настает,
А старушка не уходит, сына ждет.
В мирный берег тихо плещется волна,
Разговаривает с матерью она.

Аматарам красвордаў

У Францыі выйшаў слоўнік для аматараў красфордаў. Гэта першы слоўнік такога роду на свеце. Складзены ён пры дапамозе электроннай машыны на аснове малой энцыклапедыі Ляруса. Усе словы ў ім класіфікаваны па тэмах, колькасці літар і г.д.

Перавага жанчын

Амерыканскі эканаміст Паркер зрабіў вывад: «Амерыканскія жанчыны трацяць на касметыку больш, чым мы трацім на вайну ў В'етнаме. Але жанчыны могуць пахваліцца сваімі перамогамі».

Кароткая памяць

Лорду Странгу, старшыні «буфетнай» камісіі пры англійскай палаце лордаў, трэба было вырашыць пытанне, ці варта і надалей адпускаць з буфета лордам напіткі ў крэдыт або не. Справа ў тым, што многія члены палаты забываліся размічвацца з афіцыянтамі. Зацверджана рашэнне: крэдыт адмяніць.

Колькі людзей у Афрыцы

Аграбіёлагі сцвярджаюць, што ў адным напарстку зямлі ёсць толькі жывых арганізмаў, колькі людзей у Афрыцы.

Кажуць, спачатку выканай загад, а скардзіцца можаш толькі потым. А што, калі загад гучыць так: «Не скардзіцца!»?